Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

הײנט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 97/1697	Łódź, Wtorek, 23 kwietnia 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז, דינסטאג יג ניסן תרפ"ט	Nr. 97/1697

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטרקאווער 21, טעל. 24-71

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין ברעכלוי און איז דארט געבראכט געווארען צו קבורה אונזער ליבער ברודער, שוואגער און פעטער

נ. ע. מנחם מענדעל בירנבוים

אין עלטער פון 40 יאהר.

וועגען וואס עם טיילט מיט אין גרוים צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

כשר לפסח | די בעוואוסטע — יודישע — **שאקאלאד עז-פאבריק "ZŁOTY RAJ"** | כשר לפסח

מאכט בעקאנט איהרע געעהרטע קונדשאפט, אז צום בעפארשטעהענדען פסח איז זי פערזעהען מיט א רייכען אויסוואהל פון פערשידענע **שאקאלאד און קאראמעלען** כשר לפסח אפילו למהדרין מן המהדרין.

בעמערקונג: אלעס ווערט אויסגעארבייט בהכשר גמור אונטער דער השגחה פון אנשים כשרים ונאמנים.

אונזערע פערקויפס-שטעלען: **ווסכאדניא 50, זאוואדזקא 11, צעגעלניאנא 26**

כשר לפסח | **צו דער ג' קונדשאפט!** | כשר לפסח

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז אויף קומענדיגען יום-טוב זענען מיינע געשעפטען פערזעהען

מיט די בעסטע און געשמאקפולסטע

געווירצטע פרישען

כשר לפסח!

און **סעלצער-וואורשט** ווי אויך **סאלאמי-וואורשט**

ווי אויך טעגליך פרישען און געשמאקהאפטען אויפשניט און ווינער-ווארשטלעך

בעמערקונג: אין יעדער פאבריק-אנגעלעגנהייט בימע זיך צו ווענדען דלוגא 14

מיט אכטונג **ד. דיאמענט** לאדז, זאוואדזקא 9

פיעטריקאווער 45 טעל. 48-09
נאוואמיעסקא 24 " 49-42
ווסכאדניא 50

מאקאראנען

כשר לחג הפסח

דערמיט האבען מיר דעם כבוד מיטצוטיילען אונזער ג' קונדשאפט, אז מיר בעזיצען א רייכען אויסוואהל פון פערשידענע

צוקערווארען, שאקאלאד, באקאליען

פון אייגענער אויסארבייטונג ווי אויך פון פערשידענע אנדערע פירמעס. אויף לאגער בעזיצען מיר אויך מאלינע-זאפטען כשר לחג הפסח.

די פירמע עקזיסטירט פון 1800 יאהר.

מיט אכטונג **מ. ה. ווראבלעווסקי** נאוואמיעסקא 21, טעל. 40-35.

רעיעלע בעהאנדלונג | מעסיגע פרייזען

כשר לחג הפסח! | כשר לחג הפסח

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al Kościuszki 27

tel. 51-78,

הוים- און ווענערישע קראנקהייטען און ליכטהייל-אינסט. נעמט אן פון 4—7 אין אווענד.

רעיעל, גוט און ביליג קויפט מען נור

אין דער בעוואוסטער ווייןהאנדלונג

ע. שיקער, לאדז

פולנאצנא 1 №. טעל. 7-84

דאס איז די עלטסטע פירמע אין לאדז, וועלכע עקזיסטירט זייט דעם יאהר **1865** און איז דורך איהר רעיעלע בעהאנדלונג דער געעהרטער קונדשאפט זעהר גוט בעקאנט.

וויין א פלאש פון 1,60 זל. אן, אלע סארטען **כרמל-וויין** — און — **קאניאק**

ריינער האניג-מעהד ווי אויך אויף לאגער איז דא **מעהד פון פאר דער מלחמה**

די פיינסטע ליקערן, עכטער שליוואוויץ, שפריט של פסח

אויסער פערשידענע סארטען אויך פון דער בעקאנטער פירמע "יאפפע", גראדנא.

אלעס כשר לפסח! **אלעס כשר לפסח!**

בעקאנטמאכונג.

איך מאך בעקאנט דער געעהרטער קונדשאפט, אז דאס בעוואוסטע

דאמען-שניידער-אטעליר

פון פאלודניאווא 6

האב איך איבערטראגען אויף

סאלנא 10 —(רוג פאמארסקא)—

מיט אכטונג

וו. פינגערהוט.

5922

דער בעוואוסטער הערען-שניידער

ח. איינשידלער, לאדז

פאמארסקא 41a, (פריהער: פראנציסקאנער 9)

מאכט בעקאנט זיין ג' קונדשאפט, אז עס זענען שוין אנגעקומען

די נייעסטע זומער-זשורנאלען

נעהמט אן בעשטעלונגען און פערטיגט אויס אלער ארט ארבייטען לויט די נייעסטע מאדעלען.

פינקטליכע אויספיהרונג! — רעיעלע בעהאנדלונג!

ייז טוב כשר לפסח הבע"ל

אונגער, צמוקים, טרויבען בעקומט מען ביי

וואלף בולווא, לאדז, גלובנא 47.

בעקאנטמאכונג.

אין צוזאמענהאנג מיט דער פערטיילונג פון דער

פסח-שטיצע פון פעראיין "בית-לחם"

וועלכע הויבט זיך אן היינט, דינסטאג, 4 א זייגער נאכמ., ווערען געבעטען די מיטגלידער צו קומען און אנטיילצונעהמען אין דער פערטיילונג.

גלייכצייטיג ווערט געמעלדעט, אז די פערזאנען, וועלכע האבען נאך נישט ארויסגענומען די טאלאנען, זאלען זיך מעלדען היינט ביז 4 א זייגער אין פעראיינס-לאקאל, ווסכאדניא 70.

די פערוואלטונג.

נעכטען איז פון א טראגישען טויט אומגעקומען

פייוועל דוד

מאמעלאק

אין עלטער פון 25 יאהר.

די לויה קומט פאר היינט, דינסטאג, דעם 23-טען אפריל 1929, 2 א זייגער נאכמיטאג פון טרויער-הויז צעגעלניאנא 9.

וועגען וואס עס טיילען מיט

שוועסטער, ברידער, קרובים און פריינד.

וויין אויף פסח גוט און ביליג

דערמיט מאכען מיר בעקאנט אונזער געעהרטער קונדשאפט, אז אזוי ווי אלע יאהר זענען מיר אויך דאס יאהר פערזעהען

לחג הפסח מיט וויינען

מיט א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע ווי: אונגער-וויין, כרמל-וויין, ליקער און שפריט של פסח. ריין אריגינעלען מעהד צו קאנקורענץ-פרייזען!

מיט אכטונג **מ. ליפעל** פירמע **8 אלטער מארק 8**

געדענקט די אדרעס!

קומט און איבערצייגט אייך!

וויכטיגע בעראַטונג פון סאַנאַציע-קלוב

וועגען בעזייטיגען די חלוקי-דעות אין דעם קלוב

וואַרשאַ, 22 (טעלעפאָניש). מאָרגען דאַרף פאָרקומען אַ וויכטיגע בעראַטונג פון סאַנאַציע-קלוב ביים סיים אין צוזאַמענהאַנג מיט די רייבונגען, וועלכע קומען פאָר אין דעם קלוב. די גרופּע פון פּראָף. באַרטעל וועט פאָדערן, עס זאָל בעזייטיגט ווערן פון קלוב די גרופּע פון די ווילנער קאָנסערוואַטיסטען, וועלכע זענען פאַר אַ סיסטעם פון גוואַלטזאַמע האַנדלונגען. די האַנדעלס-גרופּע וועט פאָדערן עס זאָל צוגויטגערופען ווערן דער סיים, כדי עס זאָלען ערלעדיגט ווערן אַ רייה וויכטיגע שטייער-פראַגען.

דער פּרעזעס פון קלוב פּולק. סלאַוועק וועט רופען די מיטגלידער צו אחדות אין נאָמען פון די ווירטשאַפטליכע אינטערעסען פון לאַנד.

הכנסה-שטייער זאָל געטיילט ווערן אין ראַטעס

וואַרשאַ, 22 (טעלעפאָניש). ביז דעם 1. מאַי דאַרף, ווי ס'איז בעקאַנט, יעדער שטייער-צאָהלער אַריינטראָגען אַ ענטשפּרעכענדע „וועזנאַניע" וועגען הכנסה, איינצאָהלענדיג דערביי אַ העלפט פון דעם, וואָס עס קומט פון איהם לויט דער דאָזיגער „זעזנאַניע". פערשידענע ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס האָבען זיך געווענדעט אין פינאַנץ-מיניסטעריום מיט דער ביטע, מען זאָל צעלייגען די דאָזיגע איינצאָהלונג אויף 2 גלייכע ראַטעס. דעם 1. מאַי און דעם 1. יוני.

ווי מען אינפאָרמירט אונז, האָט די דאָזיגע ביטע גרויסע שאַנסען אָנגענומען צו ווערן. דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום גרייט-צו אַן ענטשפּרעכענדען צירקולאַר, וועלכע וועט ווערן פונאַנדערגעשיקט נאָך פאַר'ן ערשטען מאַי.

פּוילישע רעגירונג וועט רעאַגירען

געגען דייטשען מעמאָריאַל אויף דער פּאַריזער עקספּערטען-קאָנפערענץ

וואַרשאַ, 22 (טעלעפאָניש). דאָס פּוילישע אויסערן מיניסטעריום וועט נישט בלייבען גלייכגילטיג צום מעמאָריאַל, וועלכען דער דייטשער דעלעגאַט אויף דער פּאַריזער עקספּערטען-קאָנפערענץ האָט איבערגעגעבען און וועלכער פאָדערט, ווי בעקאַנט, אַ רעוויזיע פון ווערסאַילער טראַקטאַט (דאַנציגער קאָרידאָר, אויבערשלעזיען א.א.וו.)

באַלד ווי ס'וועט בעקאַנט ווערען דער אָפיציעלער טעקסט פון מעמאָריאַל וועט די פּוילישע רעגירונג דעריויף רעאַגירען. דער פּוילישער געזאַנדטער אין בערלין ד"ר קנאָל, וועלכער ווײַלט איצט אין וואַרשאַ, האָט וועגען דעם ענין אָפּגעהאַלטען אַ לענגערע קאָנפערענץ מיט'ן אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי.

פּאַריז, 22 (אַטע). דאָ האָט געמאַכט אַ גרויסען איינדרוק די רעזאָלוציע, וועלכע איז אָנגענומען געוואָרען דורך דער דייטשער שלום-ליגע און איז אין שאַרפע ווערטער געווענדעט געגען מעמאָריאַל פון ד"ר שאַכט אויף דער פּאַריזער קאָנפערענץ.

אויסגעמאָרדעט אַ יודישע פאַמיליע

באַנדיטען בעפאַלען אַ געוועלב און דערשיסען דעם געוועלבער, זיין פרוי און זוהן.

לעמבערג, 22 (טעלעפאָניש). אין שטעטעל קאָנטשיצע איז אויסגעפיהרט געוואָרען אַ בלוטיגער באַנדיטען-אָנפאַל אין הויז פון אברהם איינבערג.

אין דעם הויז געפינט זיך אַ טאַבאַק-געוועלב וואָס געהער צו משה און מלכה אייזנער.

נעכטען זענען עטליכע באַנדיטען אַריין אין געוועלב, מיט רעוואָלווערען דערשאָסען אייזנער, זיין פרוי און זיין זוהן, אויסגערויבט דאָס געוועלב און ענטלאָפען, ביז איצט האָט מען נאָך די באַנדיטען נישט געכאַפּט.

די שטעלונג פון אַמעריקאַ

אין דער פראַגע וועגען דער ענטוואָפנונג

גענף 22 (אַטע) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער ענטוואָפנונגס קאָמיסיע האָט דער אַמעריקאַנער באָטשאַפטער דושיבסאָן פאַר דער טאָג-אָרדנונג אָפּגעגעבען אַן ערקלערונג וועגען דער שטעלונג פון זיין רעגירונג צו דער ענטוואָפנונגס-פּראָבלעם:

די ענטוואָפנונג דאַרף געטיילט ווערען אין 2 חלקים: אויף דער יבשה און אויפ'ן ים. די פעראייניגטע שטאַטען זענען קודם כל פעראינטערעסירט אין דער פראַגע פון ים. די אַמעריקאַנער רעגירונג שטעהט ווייטער אויף איהר שטאַנדפּונקט אַז אַמעראַקטישסטען איז פעסטצושטעלען דעם טאָנאַזש פאַר איינצעלנע קאַטעגאָריעס פון שיפען. דער דאָזיגער מעטאָד איז אָנגענומען אַלס גרונד ביים וואַשינגטאָנער אָפּמאַך.

ווייטער האָט דושיבסאָן ערקלערט, אַז ער האָט בעהאַנדעלט דעם ענטוואָפנונגס-פּראָבלעם מיט'ן פּרעזידענט הובער, וועלכער איז אַ שטאַרקער אַנהענגער פון דער ענטוואָפנונג. די ענטוואָפנונג קען אָבער צושטאַנד קומען נאָר ווען די גרויסע מלוכות וועלען זיך בעשליסען אָנצעווענדען די נויטיגע מיטלען דערצו.

דער מאָרגענדיגער

ערב-פּסח-נומער

פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

ערשיינט אין אַ פערגרעסערטען פאָרמאַט און אַ פערגרעסערטע אויפלאַגע

און וועט ענטהאַלטען אַ רייכען פּובליציסטישען, ליטעראַרישען און אינפאָרמאַטיווען מאַטעריאַל.

אַנאָנסען צום ערב-פּסח נומער ווערען אָנגענומען היינט אַ גאַנצען טאָג אין אַדמיניסטראַציע.

מודעה מישוחטי עופות.

מיר מאַכען בעקאַנט, צוליב יו"ט וועט מען שחט'ן קאַמיענאַ 2, פראַנט, 1 שטאָק

אויך אין שחט-הויז זאַכאָדניאַ 56

שחט מען יעדען טאָג.

שוחטי עופות בלאָדז.

שטר מכירת חמץ

49 זאַכאָדניאַ 49

ביי הר"ר יהושע פרידענזאָן בהר"ר שמעלקי ז"ל. מורה הוראה דפה.

לרגלי ארושיו של חברנו

מרדכי ונטר

עם העלמה אסתר ריזל רוזנפלד

אנו מאחלים לך שיהיה צעדך זה מאושר בחיים.

יוסף שלמוביק,

יצחק טאוב, אליעזר שינפלד.

Dr. med. ALBERT GOTLIB

פּיעטריקאָווער 26. טעל. 50-77.

אַקושער און ספּעציאַליסט פון פרויען-קראַנקה.

נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אָוונד.

4340

זאַל פון שטאַט-טעאַטער

63 ציגעל-גאַס 63.

אַפּייערליכע אַקאַדעמיע

געווידמעט דעם אַרבעטענדען ארץ-ישראל

קומט פאָר דאָנערשטאָג, דעם 1-טען טאָג פּסח, 3.30 אַ זייגער נאָכמ. אין שטאַט-טעאַטער (ציגעל-גאַס 63)

י. בן-צבי,

מיט'ן אַנטייל פון בעוואוסטען אַרבעטער-פירער —

מיטגליד פון עקזעקוטיווע פון דער אַלג. אַרב.-אָרגאַניזאַציע אין א"י, ראַטמאַן פון ירושלימער שט.-ראַט און פּרעזידיום-מיטגליד פון ועד-לאומי.

בילעטען פון 50 גר. ביז 2 זל. צו בעקומען אין לאָקאַל פון „פּועלי-ציון" (פּיעטריקאָווער 83) און פון „התאחדות" (שענקיעוויטשאַ 3/5) פון 5-10 אָוונט, און דאָנערשטאָג — ביי דער קאַסע פון טעאַטער פון 10 פרי.

5930

קאָנקורענץ-פּרייזען!

לכבוד פּסח

איבעראַשונג!

מאַך איך דער געעהרטער קונדשאַפט אַנ'א ירקע-געוועהנליכע אָנגענעהמע

יעדער קויפער בעקומט גאַנץ אומזיסט אַ שעהן געשאַנק!

אַזוי ווי מיין פּערפומעריע-געשעפט איז אין יום-טוב געשלאָסען

פערקויף איך אין די פאַר-יום-טוב-טעג היינט, דינסטאַג און מאָרגען, מיטוואָך אַלע קאָסמעטישע אַרטיקלען צו קאָנקורענץ-פּרייזען.

Perfumerja D. MARKUS, Piotrkowska 59. tel. 28-02.

קומט און איבערצייגט אייך

היינט גרויסע פּרעמיערע!

וואָלגאַ... וואָלגאַ...

ראָמאַנטישע געשיכטע פון בעריהמטען

Stienko Razin

רעזשיסירט פון עקיאַ"ן TURŻAŃSKI

— אין די הויפּט-ראָלען: —

Lilian Hall-Davis, H. A. Schletow, Rudolf Klein-Rogge

סימפאָנישער אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' ש. בייגעלמאַן.

קינא-טעאַטער „PALACE"

Piotrkowska 108.

היינט פייערליכע פּרעמיערע! גרויסע טראַגעדיע פון אַ יודישער פאַמיליע לעווין אין דער צייט פון דער מלחמה, וועלכע האָט עמיגרירט נאָך אַמעריקאַ א. ג.:

„צוויי דורות" (מיר אַמעריקאַנער)

פון ציקל פאַטערס און קינדער

אין דער הויפּט-ראָלע דער גרעסטער יודישער טראַגיקער GEORGE SIDNEY עס נעהמען אויך אַנטייל Patsy Ruth Miller i George Lewis

אויסער'ן פּראָגראַם: אַמעריקאַנער קאָמעדיע. אויפן 1. סעאַנס זענען אַלע פּלעצער צו 50 גר. און 1 זל. אָנהויב 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג און יום-טוב 12 מיטאָג.

יאָרג. „נייער פאָלקסבלאַט“ יאָרג.
23 אַפּריל 1929

אָפּטימיזם
אָהן שום סיבה דערצו

פּראָפעסאָר באַרטעל האָט, נאָכדעם ווי ער איז בעפרייט געוואָרען פון זײַן אַמט אַלס פּרעמיער און נאָכדעם ווי ער איז שוין געווען איינגעפּאַקט, כדי אַרויסצופאָהרען קיין אויסלאַנד אויף אַ האַלב יאָהר אָפּרוה, אין דער עפענטליכקייט אָפּען און קלאָר ערקלערט, אַז די ווירטשאַפטליכע לאַגע אין לאַנד איז אַ גוטע, אויף צו להכעיס די „פּראָפעסי־יאַנעלע“ בעלי־שמחה'ס און אבלים.

ס'לאָזט זיך קוים דיסקוטירען מיט דער פּראָפעסאָרישער פילאָזאָפיע וועגען כאַלעניאַגטען און אבלים און די פּסיכאָלאָגישע זייט פון די דאָזיגע טיפּען אין פּוילען. ראַגעגען לאָזט זיך זעהר פיל זאָגען וועגען דעם אָפּטימיזם פון געוועזענעם פּרעמ־יער וועגען דער ווירקליכער ווירטשאַפטליכער לאַגע אין לאַנד. אויף וואָס בעגרינדעט פּראָפ. באַרטעל זײַן מיינונג וועגען דער גוטער ווירטשאַפטליך־עקאָנאָמישער לאַגע פון פּוילען? אויף פּראָפעסאָרישע פּשטלעך, וועלכע מ'קען טעאָרעטיש אויסדרעהען ווי אַזוי מ'וויל אָדער בעסער געזאָגט, ווי אַזוי ס'איז בעקוועם — און מעג דער פּראָפעסאָר באַרטעל נישט האַלטען פון די שטענדיגע אבלים זענען זיי דאָך אין איצטיגען מאָמענט גערעכט און זייער אבילות איז בעגרינדעט. נישט בלויז עקאָנאָמיסטען אָדער פינאַנץ־לייט קאָנסטאַטירען דאָס אָנקומען פון עקאָנאָמישען קריזיס אין פּוילען און זײַן גאַנצען פערנעהם און בריים.

די גרעסערע רעפּיצישען אין האַנדעלס־בילאַנס, דער אומגעהויערער מבול פון פּראָטעסטען, די אויסער־געוועהנליכע צאָהל פון געריכטס־אויפּזיצען און באַנקראָטען, דער מאַנגעל אין געלד, די קליינע קרעדיטען, דאָס טייערער ווערען פון דיסקאָנטאָ און על כולם די רעדוקציע פון דער אַרבייט אין די פאַבריקען און די פערקלענערטע פּראָדוקציע — דאָס זענען די קראַנקען וואָס זאָגען אָן אַ שווערען און גרויסע עקאָנאָמישען און ווירטשאַפטליכען ווינטער. ס'קראַכט און ס'ברענט אונטער די פיס אין אַלע אינדוסטריעצענטרען. ס'עהט אויס אַז טאַקע די וועלט וואָלט זיך געעקט און פּראָפעסאָר באַרטעל שטעהט איינגעפּאַקט מיט זײַנע וואַליזען אויפ'ן לוקסוס־צוג וואַרשא־פּאַריז און ווינקט אויף זײַנע מאַפּעס, אין וועלכע ס'ווײַזט זיך אַרויס שוואַרץ אויף ווייס, אַז די ווירטשאַפטליכע לאַגע אין לאַנד איז כמעט אַ גלענצענדע.

נאָר אין דער לאָדזער טעקסטיל־אינדוסטריע זענען געקינדיגט געוואָרען 30 טויזענד אַרבייטער און פּראָפעסאָר באַרטעל שטעהט שוין מיט איין פוס אין פראַנקרייך און פילאָזאָפירט וועגען פּסיכישע טיפען און וועגען דעם, אַז מ'ווײַנט אומזיסט איבער דער שלעכטער פּאָליטישער סיטואַציע אין פּוילען.

אינטערעסאַנט דערבײַ איז, אַז די זעלבע צייטונגען, וועלכע האָבען אונטערשטיצט און האַלטען זיך נאָך איצט אין די מיינונגען פון פּראָפעסאָר באַרטעל, שרייבען פון איין זייט מיט שטאָלץ וועגען דער מיינונג פון פּראָפעסאָר באַרטעל מכח דער גוטער ווירטשאַפטליכער לאַגע און פון דער אַנדערער זייט שרייבט מען בפירוש פאָלגענדע ווערטער: „דער איצטיגער קריזיס איז אַ רעזולטאַט פון דעם שווערען ווינטער, פערשפּעטיגטען סעזאָן און פון דער אייראָפּעאישער ווירטשאַפטליכער לאַגע, די אינדוסטריעלער האָבען דעם דאָזיגען קריזיס שוין פאָראויסגעזעהן זייט אַ לענגערער צייט און דעריבער פּאַסען זיי זיך איצט צו צו דער נייער קאָניונקטור, רעדוצירענדיג די אַרבייטער, אָדער פערקלענערענדיג די אַרבייטס־טעג אין זייערע פאַבריקען. אַזוי שרייבט בפירוש דער „גלאָס פּראַוודי“, וועלכע מ'קען נישט חושד זײַן אין אַנטי־רעגירונגס־טענדענצען. ס'הייסט, אַז אַ קריזיס איז יאָ פערהאַן, ס'האַנדעלט זיך נאָר וועגען די סיבות, וועלכע האָבען געבראַכט צו דעם קריזיס, וועגען דעם וואָלט זיך געלאָזט נאָך רעדען, אָבער דיסקוטירען מיט אַן אַבסטראַקטער מיינונג, אַז די ווירטשאַפטליכע לאַגע איז אַ גוטע איז כמעט ווי אוממעגליך.

צי דאַרף מען זיך נאָך פערופען אויף אַזעלכע כש"ע עקאָנאָמיסטען ווי פּראָפ. קושיזשאַנאָווסקי, וועלכער רעדט שוין נישט וועגען דעם, צי אין לאַנד איז פערהאַן אַ קריזיס צי נישט. בײַ פּראָפ. קושי־זשאַנאָווסקי האַנדעלט זיך נאָר ווי ווײַט דער קריזיס איז שוין און ווי אַזוי מ'קען איהם אויך נישט ליק־ווידירען, אַז כאָטש מילדערען.

שטעלט זיך אַלזאָ די פראַגע ווי אַזוי קומט פּראָפעסאָר באַרטעל צו זיי מיינונג וועגען דער גוטער ווירטשאַפטליכער לאַגע אין לאַנד. האָט דער פּראָפעסאָר געגעבען זיך אַליין ענטפער, ער איז פון די פּסיכישע טיפען וואָס ער רופט אָן סאָלעני־יאַנטען אָדער בעלי־שמחה'ס.

פון פּראָפעסאָר באַרטעל'ס מיינונג איז נאָך קיינעם נישט לייכטער געוואָרען, אדרבא דער ווירט־שאַפטליכער קריזיס דריקט אַלץ מעהר און שטאַרקער די ווירטשאַפטליכע ספערען אין לאַנד.

י. ד־ן.

דער מערדער פון פּאַריזער יט"א־דירעקטאָר פאַר'ן געריכט

פאַר'ן היגען געריכט פון געשוואוירענע איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון'ם 19־יאָהריגען סטו־דענט משה בירגער, וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען אין דערמאָרדען דעם דירעקטאָר פון פּאַריזער יט"א [illegible], גאָלדבערג.

אַ גוטען איינדרוק מאַכט דער אָנגעקלאָג־טער. נאָך כמעט אַ קינד קוקט ער אויף אַלעם, וואָס ס'קומט פאָר מיט אַ וועלטענער גלייכגילטיגקייט, ווי מ'וואָלט געמשפּט נישט איהם, נאָר עפּעס אַ זייטיגען מענש. ער רעדט אויף אַ שלעכטען פראַנ־צויזיש, ענטפערט אויף פראַגען קורץ, און פער־שווייגט מיט זײַנע תשובות די לאַגע פון דער פער־טיידיגונג. ער דערצעהלט גלייכגילטיג וועגען דעם מאָרד און הויבט אָן וויינען בעת ס'רעדט דער ציוויל־מאָנער אַדוו. טאָרעס. עס ווײַנט זײַן אַלטע מוטער, וואָס איז געקומען צום פּראָצעס פון ריגא.

דער פאָרזיצער רעזומירט דעם אינהאַלט פון'ם ענין:

איהר זייט אַלט 19 יאָהר, אַ זוהן פון צאָהן־אַרצט. אין פּאַריז זענט איהר געקומען, כדי פאָרט־צוזעצען אייער בילדונג. פון דער היים האָט איהר געקריגען 600 פראַנק אַ חודש. שפּעטער ווען די מאַטעריעלע לאַגע פון אייערע עלטערן איז גע־וואָרען שווערער, האָט איהר אָנגעהויבען זוכען בע־שעפטיגונג, געפּרובט אָנקומען אין פּרעמרען־לעגר־יאָן, ווייל איהר זייט נאָך נישט פיליאָהריג, האָט מען בײַ אייך געפאָדערט די איינשטימונג פון אייערע עלטערן. אויך דער פּרוב איינצואָרדנען זיך אויף לאַנד־אַרבייט איז אייך נישט געלונגען, ביז, ענדליך, דער לייטער פון פּאַריזער יט"א גאָלדבערג, האָט אייך אָנגענומען אויף אַ פּאָסטען מיט אַ געהאַלט פון 600 פראַנק אַ חודש.

פון'ם ערשטען טאָג זענען בײַ אייך ענטשטאַנען מיספערשטענדנישען מיט דער פראַנצויזישער סעקרעטערין, נישט אויסגעפיהרט אייער אַרבייט, גע־מישט זיך נישט אין אייערע ענינים, און דעם 18. מאַי אונערוואַרטעט ערקלערט, אַז איהר פערלאָזט דעם פּאָסטען.

ווען גאָלדבערג האָט אייך געבעטען וואַרטען אַ טאָג בײַ שבת, האָט איהר דערויף איינגעשטימט, אָבער ער האָט אייך פאַר 10 טאָג אַרבייט בע־צאָהלט אַ טשעק פון 200 פראַנק זענט איהר זיך פונאַנדערגעגאַנגען בשלום.

(קאָרעספּאָנדענץ פון פּאַריז)

די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז איהר האָט אין דער זעלבער צייט בעשלאָסען צו ער־מאָרדען גאָלדבערג'ן איהר האָט זיך אינפאָרמירט בײַ דער ראַקטילאָגראַפין, וואָס קאָסט אַ רעוואָלווער. מאָנטאָג, ווען איהר האָט אין באַנק אָפּגענומען געלד פאַר'ן טשעק, האָט איהר פאַר 132 פראַנק געקויפט אַ רעוואָלווער, צוויי מאָל זיך געלאָזט געהן צו גאָלדבערג'ן און זיך צוריק אומגעקעהרט אַהיים. דינסטאָג ד. 23. מאַי האַלב 9 אינדערפריה זענט איהר געקומען אין ביוראָ, גענומען בײַ דער וועכטערין דעם שליסעל מיט דער פּאָסט אַרויף אין קאַנטאָר. ווען גאָלדבערג איז אַריינגעקומען, און דערזעהענדיג אייך פערוואונדערט געפרעגט, וואָס איהר טוט דאָ, האָט איהר אין איהם 3 מאָל אויסגעשאָסען.

— אַזוי איז עס געווען?

— יאָ, — ענטפערט גלייכגילטיג בירגער, — כ'האָב אויסגעשאָסען. ער האָט אויפגעהויבען די האַנט, ווי ער זאָל וועלען זיך פערטיידיגען, דערנאָך איז ער צוגעלאָפען צו דער טיר, נאָר כ'האָב אויסגע־שאָסען נאָך 3 מאָל. ער איז אומגעפאַלען און אָנגעהויבען קרעכצען. מיר איז שווער געווען צו הערען [illegible] קרעכצען און כ'בין אַוועק. (אין זאַל זיך אַ בעוועגונג צווישען פּובליקום).

צום פּירמען מאָל האָט איהר אויסגעשאָסען ווען גאָלדבערג איז שוין געלעגען אַ פערוואונדעטער.

גאָלדבערג איז אין אָרט געשטאָרבען. ער האָט בעוויזען אָפּצוגעבען אַן ערקלערונג דעם פּאָ־ליציי־קאָמיסאַר און אָנשרייבען אַ געזעגענונגס־בריף צו זײַנע עלטערן.

בירגער איז אינצווישען אַוועק אויף דער פּאָסט און האָט אַוועקגעשיקט זײַן מוהמען, וואָס וואוינט אין פּאַריז, אַ רעפּעשע: „כ'האָב דערמאָרדעט דעם דירעקטאָר פון יט"א. כ'געה אין קאָמיסאַריאַט. מיט אַכטונג מ. בירגער“.

נאָך פריהער פאָראויסזעהענדיג, אַז מ'וועט איהם אַרעסטירען, האָט ער אָפּגעשיקט זײַן פּאַטער אין ריגא דאָס טייערסטע, וואָס ער האָט פערמאָגט, זײַן מאַרקען־קאָלעקציע.

ס'ווערען אויסגעהערט: דאָקטאָר פּאָל, דער ערות, וואָס האָט געמאַכט די סעקציע. דער קאָסי־סאַר, וואָס האָט דורכגעפיהרט די ערשטע אויס־פאָרשונג, אין וועלכער ער האַלט, אַז בירגער איז אומנאָרמאַל. 2 דאָקטוירים פּסיכיאַטאָרען, וואָס האָבען ספּעציעל אָבסערווירט בירגער'ן שטעלען פעסט, אַז דער מאָרד איז געשעהען אַ צוגעגרייטער פון פריהער, נישט אין צושטאַנד פון אַן־אַפעקט, נאָר בירגער איז עטוואָס אומנאָרמאַל. ער האָט אויך אַ שווערע ירושה'דיגקייט: 5 פון זײַנע נאָהנטע קרובים זענען געווען אין משוגעים־הויז.

די ערות דערצעהלען נישט קיין נייעס. די ערות מצד דער פערטיידיגונג כאַראַקטעריזירען איהם אַלס נערוועזען מענשען מיט אַ שטאַרקער עמפּינד־ליכקייט, נאָר אַלס גוטען און ווייכהאַרציגען.

— וואָס זשע האָט אייך בעוואויגען צום פער־ברעכען? — פרעגט דער פאָרזיצער.

בירגער וואַקעלט זיך... ער האָט מיך בע־ליידיגט מיט זײַנע בעמערקונגען.

אַ מערקווירדיגע תשובה. דאָס נוצט אויס דער פערטיידיגער קאָט, וואָס דערוויזט אין אַ גלענצענ־דער רעדע פאַר די געשוואוירענע, אַז זיי האָבען דאָ צו טון מיט אַן־אומנאָרמאַלען.

טאָרעס פערלאַנגט אַ נישט שטרענגען אורטייל.

— האָט איהר נאָך וואָס צו זאָגען? — פרעגט דער פאָרזיצער.

בירגער שטאַמעלט אַרויס דורך די ציין: איך האָב חרטה אויף מײַן פערברעכען... זייט מיר מוחל.

*

ווי ס'איז שוין בעקאַנט, האָבען די געשוואוירע־נע נאָך אַ בעראַטונג, וואָס האָט געדויערט אַ האַלבע שעה, געענטפערט פּאָזיטיוו אויף אַלע גע־שטעלטע פראַגען, נאָר האָבען איינגעפונען, אַז ס'ענען דאָ מילדערנדע אומשטענדען.

דאָס געריכט האָט בירגער'ן פערמשפּט צו 7 יאָהר קאַטאָרגע.

י. צ.

דער שרעקעדיגער בוכאַרין
אַ כאַראַקטעריסטיק פון דעם באָלשעוויסטישען פיהרער

פון דר. י. נ. שטיינבערג
געוו. יוסטיץ־קאָמיסאַר פון דער סאָוויעט־רעגירונג

אין דער פערזאָן און אין דעם מזל פון בוכאַ־רינ'ען דריקט זיך אויס די טראַגעדיע פון היינטיגען באָלשעוויזם אפשר נאָך בולט'ער ווי אין דעם שיקזאַל פון טראָצקי'ן. מען דאַרף נישט פערגעסען, אַז טראָצקי'ס שיקזאַל איז גיכער די טראַגעדיע פון איהם אַליין איידער פון דער רוסישער באָלשעוויס־טישער פּאַרטיי גופא, ווייל טראָצקי איז אין דער דאָזיגער פּאַרטיי שטענדיג געווען נישט מעהר ווי אַ „[illegible] צדק“, ווי אַן־אָנגעלייגטער און געאַכטעטער גאַסט. איהם האָט מען דאָס שטענדיג געגעבען צו [illegible] הלעך. נאָר אַנדערש שטעהט עס מיט בוכאַ־רינ'ען. ער איז נישט אַזוי שטאַרק בעקאַנט אין דער גרויסער וועלט, אָבער זײַן אינערליכע בעדייט־ונג אין דעם גאַנצען געבוי פון דער באָלשעוויסטי־שער פּאַרטיי און מלוכה איז געווען אומגעהויער, כדי צו פערשטעהן דעם מקור פון זײַן דאָזיגער בעדייטונג, מוז מען האָבען שטענדיג אין זינען, אַז דער באָלשעוויזם האַלט זיך נישט נאָר אויף דער פיזישער מאַכט, נאָר אויך אויף תורה. אָהן אַן־אידעאָלאָגישען פונדאַמענט וואָלט די פּאַרטיי קיינ־מאָל נישט געהאַט איהר געוואַלטיגען צוזאַמענהאַלט און גלויבען אין זיך. און דאָ מוז מען זאָגען, אַז נאָך לענינ'ען איז דער העכסטער און שטענדיגער אויסבויער פון דער אָפיציעלער לעהרע געווען נישט קיין אַנדערער ווי בוכאַרין. לויט זײַן גאַנצען וועזען איז בוכאַרין בכלל געווען זעהר בעליבט אין דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי. ער האָט געפיהרט אַ בע־שיידענעם אַרט לעבען, ער האָט נישט פערנומען קיין איין אָפיציעלען רעגירונגס־פּאָסט, ער האָט גע־האַט פאַר יעדען איינעם, איבערהויפּט פאַר אַרביי־טער, אַ פריינדליכען שמייכעל. אין די ווייטע פּאַרטיי־קרייזען האָט מען איהם אַפילו גערופען מיט אַ גע־וויסער צערטליכקייט „בוכאַרטשיק“. אין זײַן פּשוט'ן אָנצוג אין דעם ספּאָרט־מיצל אויפ'ן קאָפּ, און זײַן נאַכלעסיג־סטודענטישער אַרט פון געהן, מיט זײַנע כמעט־נאַאיווע אויגען און בלאָנדען בערדעל, האָט ער אויסגעזעהן ווי איינער פון די טויזענדער. אין דער אמת'ן איז ער אָבער געווען איינער פון די מעכטיגסטע מענשען אין דער דיקטאַטור. ער האָט נישט פערנומען קיין מלוכה־פּאָסטען, אָבער ער איז געזעסען „מעהר נישט“ ווי אין דעם פּאָליטביוראָ; נישט אין תרגום לשון געזעצט, הייסט עס, אַז ער איז געזעסען אין יענער אַלערהעכסטער פּאַרטיי־אינסטאַנץ, וועלכע שטעהט איבער דער רעגירונג און אַלע סאָוועטען. ער איז געווען צעהן יאָהר צייט נאָכאַנאַנד דער רעדאַקטאָר פון דער „פּראַוו־דאַ“. ער האָט פערפאַסט דעם בעריהמטען בוך „דעם אלף־בית פון קאָמוניזם“, וועלכער איז גע־וואָרען דער אָפיציעלער שלחן ערוך פון דער גאַנצער ערציהונג אין לאַנד, מען האָט דעם דאָזיגען בוך אַרויסגעגעבען אין מיליאָנען עקזעמפּלאַרען, און אַלע — סיי די שילער פון אַלע שולען, סיי די בע־אַמטע, סיי די רויט־אַרמעער — האָבען געמוזט אָפּגעבען עקזאַמען לויט אָט דעם בוך.

און ווייל בוכאַרין איז געווען — בעזונדערס נאָכ'ן טויט פון לענין — דער ערשטער טעאָרעטיקער פון דער פּאַרטיי, האָט ער גענומען און פלעגט טאַקע מיט דער גרעסטער פלינקייט געבען טעאָרעטישע ערקלערונגען פאַר יעדען שריט פון דער רעגירונג. ער איז געווען אַ בריה אויף צו געפינען תיכף די פּאַסענדיגע ציטאַטען און פּסוקים פון מאַרקס'ען, ענגעלס'ען, לענינ'ען. אין געוויסע אָפּאָזיציאָנעלע קרייזען האָט מען איהם פאַר דער פלינקייט אָנגע־רופען „דער געלערנטער ייד“, ווייל פונקט אַזעלכע „אוטשאָנע יעווריעי“ האָבען אַמאָל געאַרבייט בײַ די רוסישע גובערנאַטאָרען און פלעגען אויף יעדען פאַל אַרויסגעבען דעם נויטיגען „זאַקאָן“. איז געווען דער „קריגס־קאָמוניזם“ אין רוסלאַנד, האָט בוכאַרין אָנגעשריבען אַ ספר אין וועלכען ער האָט דערוויזען אַז דאָס איז דער איינציגער וועג פון סאָציאַליזם. האָט לענין שפּעטער איינגעפיהרט דעם סוחרישען „נעפּ“, האָט בוכאַרין מיט דער זעלביגער למדות בעוויזען אַז דאָס איז דער איינציגער וועג. בכלל איז ער אין דעם באָלשעוויסטישען מעכאַניזם געווען אַ נויטווענדיגער עלעמענט.

לויט זײַן נאַטור איז בוכאַרין — אַ נאַטור אַ ליידענשאַפטליכע, וועלכע שטעלט זיך נישט אָפּ פאַר קיינע קאָנסעקווענצען פון זײַנע אידעען. אין אָנהויב יאָהר 1918, בעת ער האָט געפיהרט אַ שאַרפען קאַמף נעגען לענינ'ען צוליב דעם שלום פון ברעסט־ליטאָווסק, האָט ער זיך מיטאַמאָל גע־ווענדעט צו די לינקע סאָציאַל־רעוואָלוציאָנערע (וועלכע האָבען אויך בעקעמפט דעם דאָזיגען שלום) מיט אַ פאָרשלאָג: מע זאָל אַרעסטירען די גאַנצע סאָוועט־רעגירונג מיט לענינ'ען צוזאַמען. צו אַזעלכע פּראָיעקטען האָבען דעמאָלט גענויגט אויך די בע־רימטע קאָמוניסטיקע, פּרוי קאָלאָנטאַי, וועלכע איז שפּעטער געוואָרען גוט און פרום, און טאַקע אויך די ערשטע אַמבאַסאַדאָרין אין דער וועלט. דער פאָרשלאָג פון בוכאַרינ'ען איז נישט געבליבען קיין סוד, אָבער ער האָט מיט אַ פּאָר יאָהר צוריק ערקלערט, אַז ער האָט טיף חרטה פאַר אַזאַ מין גע־דאַנק און זײַן פערגאַנגענהייט. בוכאַרין האָט דער־מאָלט גענומען דורכפיהרען מיט אַן־אייזערנער קאָנ־סעקווענץ זײַנע אידעען אויך אין דעם רעמל פון לענינ'ס דיקטאַטור. און די דאָזיגע איינגעשפּאַרט־קייט האָט צוגעגעבען אַ בעזונדער [illegible]קייט צו זײַנע טראַכטענישען און אַרויסטרעטונגען.

די פערטרייבונג פון אַ בוכאַרין איז אַ געוואַל־טיגער צייכען פון דער ירידה פון באָלשעוויזם. אַרויסשטופּענדיג טראָצקי'ן פערלירט ער זײַן גלאַנץ און זײַן אויסערנקראַפט. אַרויסשטויסענדיג בו־כאַרינ'ען פערלירט ער אָבער זײַן אינערליכע קראַפט און זײַן גייסטיגען צוזאַמענהאַלט.

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 34-62
[illegible]

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער־שוואַכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קווארץ־לאָמפּ (האָר־אויספאַל)
נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונט.

Dr. med. J. BETTE
ספּעציאַל־אַרצט פאַר אינערליכע און קינדער־קראַנקהייט
פּיעטריקאָווער 6, טעל. 44-95.
נעהמט אָן פון 8 ביז 11 און פון 4 ביז 6 אָוונט

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנא 25, טעל. 26-87
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענע־רישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנד־לונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
נעהמט אָן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אָווי

ניער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

ניער פאלקסבלאט

23
דינסטאג
י"ג
ניסן תרפ"ט

אפריל

זון-אויפגאנג 4.38
זון-אונטערגאנג 6 35

קאטאסטראפאלער קריזיס אין דער טעקסטיל - אינדוסטריע

רעדוצירט די ארבייטסטעג אויף 2—3 טעג א וואך

(2) צוליב'ן שווערן עקאנאמישען קריזיס אין דער טעקסטיל אינדוסטריע האבען די אינדוסטריע־לער מיט א צייט צוריק געקינדיגט 40 פראצענט פון די ארבייטער אין אלע פאבריקען, אנ'ע"ך 30,000 ארבייטער. שבת דעם 20. ד. ח. האט זיך די קינדיגונג פארענדיגט.

נעכטען האבען די אינדוסטריעלער אנגענומען די ארבייטער אויף נייע בעדינגונגען — רעדוצירט די ארבייטס טעג ביז 2 טאג אין דער וואך. אין די גרעסערע ווארשטאטען און ביז 3 טאג אין די קלענערע.

*

(2) מיט'ן הערשענדען קריזיס אין טעקסטיל־אינדוסטריע האט זיך פעראינטערעסירט די צענטראל מאכט און כדי אויסצופארשען די לאגע אויפ'ן ארט, קומט היינט קיין לאדז דער ארבייטס־אינספעקטאר פון ווארשא ה' קלאט, וועלכער וועט נאכדעם פארשטעלען אן'אויספיהרליכען בעריכט וועגען דער לאגע אין לאדז דעם ארבייטס־מיניסטער.

אין ווארשא לייקענט מען

פון ווארשא טעלעפאנירט מען אונז:

עטליכע האלב-אפיציעלע פרעסע אגענטורען האבען צוגעשיקט צו די צייטונגען הכחשות וועגען דער לאגע אין דער לאדזשער טעקסטיל-אינדוסטרי. לויט די הכחשות זאל נישט אמת זיין, אז עס זענען געקינדיגט געווארען אין לאדז עטליכע צעהנדליג טויזענד ארבייטער, אז די פאבריקאנטען ווילען ארבייטען בלויז 3 טעג אין דער וואך א. ד. גל.

נישט קוקענדיג אויף די הכחשות קומען פאר אונטערהאנדלונגען מיט די לאדזשער פאבריקאנטען און די רעגירונג איז גרייט צו געבען זיי קרע־דיטען.

350 שטובען פאר יודישע ארבייטער

בוי-פלאן פון יודישען ארבייטער דירות-קאאפעראטיוו „פארויס"

צו דער לינדערונג פון דער דירה־נויט, וואס הערשט אין אונזער שטאט, העלפט פיל מיט דער איינציגע יודישער ארבייטער־קאאפעראטיוו „פאר־אויס". ביז יעצט איז געלונגען דעם ראיונגען קאאפע־ראטיוו אויסצובויען און פערטיג צו מאכען א פראנט־הויז פון 4 שטאק (בערעק־יאסעלעוויטש) פון 60 שטובען, וואס וועלען געפינען א דאך איבער'ן קאפ קרוב 150 נפשות. דער פייערליכער חנוכת־הבית, צו וועלכען ס'וועלען איינגעלאדענט ווערען פארר־טרעטער פון מלוכה'שע, קאמונאלע און ווירט־שאפטליכע ארגאניזאציעס וועט פארקומען אין אנ־הויב חודש יוני. דאס ערשטע הויז וועט זיין א מוסטער־הויז, הן לויט דער אויספערטיגונג און הן לויט ביליגע פרייז פון די בוי־קאסטען אין רעזול־טאט הייסט דאס ביליג דירה־געלט.

אויסער דעם, וועט מען אין חודש יוני שוין צוטרעטען צו בויען ווייטערדיגע 3 הייזער, 1 אפי־ציגע אויף בערעק יאסעלעוויטש, וואס וועט ענט־האלטען 30 שטובען און 2 הייזער אויף לעשנע פון 140 שטובען. די הייזער וועלען אויסגעפערטיגט ווערע (לויט דער לעצטער טעכניק: פיל זונען־ליכט, גאז, עלעקטריע, צענטראל־בעהייצונג באר־שטיבען קאלט־ אוך ווארעם־וואסער, א. אז. וו.

די טעג האט די פערוואלטונג פון קאאפעראטיו־אין הסכם מיט די בעשלוסען פון דער אלגעמיי־נער פערזאמלונג, געקויפט א רוי־בוי פון 2 שטאק; אויף וויסאקע 21 (2 מינוט פון טראמוואי) ס'וועלען דארט אויסגעבויט ווערען 120 שטובען. דער קאא־פעראטיוו האט שוין בעקומען די הלוואות פון קאנ־טינגענט אויפ'ן יאהר 1929 ס"ה בעטרעפען די הלוואות קנאפע 700 טויזענד זל. אויסער דעם קומען נאך פאר אונטערהאנדלונגען צווישען דעם קאאפע־ראטיוו מיט אן'אויסלענדישער פינאנץ־אינסטיטוציע וועגען א בוי־הלוואה אויף א סומע פון 100 טויזענד דאלאר, אזוי אז די ארבייט זאל ווייטער געהן נאר־מאל, איז צו רעכענען, אז צום סוף פון סעזאן, וועלען צוקומען ספעציעל פאר יודישע ארבייטער, אויסגעבויט דורך דעם קאאפעראטיוו „פארויס", נייע 350 שטובען מיט אלע בעקוועהמליכקייטען פאר 800 נפשות.

טראגישער קרבן פון ארבייטסלאזיגקייט

יודישער רעדוצירטער ארבייטער ווארפט זיך אראפ פון 3-טען שטאק און בלייבט טויט אויפ'ן ארט

נעכטען פארמיטאג זענען די איינוואוינער פון ציגעל גאס 9 אלאמירט געווארען צוליב א שרעקליכען פאראפאל אין דעם הויז ווען די שכנים זענען ארויסגעלאפען האבען זיי רעוועהען ליגען אין א קאלוזשע בלוט א יונגענמאן, וואס האט דארט געוואוינט אויפ'ן הויף. ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט איז עס געווען דער 25־יאהריגער ארבייטער פוייעל דוד מאמעלאק, וואס האט געוואוינט אלס סובלאקאטאר ביי ה' ראטבערג. און האט זיך אראפגעווארפען פון 3. שטאק. עטליכע מיטגלי־דער פון חסר של אמת האבען דעם זעלבסטמערדער א־בערגעטראגען אין זיין וואוינונג און מיט דער לויה בעשעפטיגט זיך „חסר של אמת". ווי מ'גיט איבער איז דער זעלבסטמערדער געווען א זאקען־ארבייטער (פארמירער) און האט דעם פערגאנגענעם ראנערש־טאג פערלוירען די ארבייט. ער איז געווען קראנק און ער זאל האבען איבערגעלאזט א בריף אין וועל־כען ער ווענדעט זיך צום ראקטאר, אז ער איז קראנק און שפייט מיט בלוט, דעריבער בעגעהט ער דעם פערצווייפעלטען שריט.

פראצעס וועגען דער פאבאר - אפערע

(2) נעכטען איז אויסגעהערט געווארען דער מאיאר פרידריך כאמס, וועלכער האט געדינט אין ווילענער פ.ק.או. פון פעברואר 1926 ביז 2. אפריל ה. י. אלס לייטער פונם 1. רעפעראט און פערטרעטער פון פאלקאווניק ראגאלסקי.

מיט דעם בעשולדיגטען קיאני האט געקעמפט דער עדות 2 יאהר, ער זאל נישט פערשפעטיגען אין ביורא און נישט פערנאכלעסיגען די ארבייט, וואס איז שייך דעם פולקאווניק ראגאלסקי איז ער זעהר ארבייטזאם, פלעגט אבער אפט ארויס־פאהרען פון שטאט און נישט איבערלאזען דעם עדות, אלס פערטרעטער, נישט די שליסלען פון די שאפעס, נישט די שטעמפלען, וואס עס פלעגט מאכען א זעהר שלעכטען איינדרוק. דער פולקאוו־ניק פלעגט שיקען דורך קיאנין צום עדות פאפי־רען אונטערצושרייבען, וועלכע פאפירען, וועלכע דער פאלקאווניק אליין האט געדארפט אונטער־שרייבען, און דאס האט דעם עדות זעהר געוואונ־דערט. דער עדות זאגט ווייטער, אז דער פולקאוו־ניק האט זיך ספעציעל אינטערעסירט מיט יודען־פאבאראווע, דער פולקאווניק פלעגט אונטערשריי־בען אקטען וועגען בעפריי'ען יודישע פאבאראווע נישט לעזענדיג די אקטען.

דער עדות דערצעהלט ווייטער, אז פון אנ־הויב פון זיין דינסט איז ער געווען זעהר בעפ־ריינדעט מיט'ן פולקאווניק ראגאלסקי, פלעגט אפט קומען צו איהם אין שטוב אריין. פרוי ראגאלסקא האט זיך דאן בעקלאגט, אז דער פולקאווניק טרינקט א סך. גיט אויס א סך געלד אויף א געוויסער דא־מאלסקא, און ווען עס איז בעוואוסט געווארען, אז מען האט ארויסגע'גנבט עפעס געלד פון פ. ק. א. האט ראגאלסקא אויך געהאט דעם חשד, אז דאס געלד האט דער פולקאווניק אויסגע־געבען אויף דער דאמאנסקא.

אדוואקאט האפמאקל (פערדיידיגער פון פול־קאווניק ראגאלסקי) בעט דאס געריכט ארויסצירו־פען דעם עדות ווען עס וועט עדות זאגען די פול־קאווניקאווא ראגאלסקא אויף א קאנפראנטאציע

דער פולקאווניק ראגאלסקי ווענדעט זיך צום סוף צום עדות מיט א מענטשאנעלער פראגע: צי האט דער עדות נישט זשירירט עפעס א וועקסלען ביים „מאכער" פיימער: דער עדות ווערט רויט אין בעשטעטיגט, אז פיימער האט איהם ווירקליך זשירירט א וועקסעל.

ווייטער ווערען אויסגעהערט א רייה עדות וועלכע פלעגען צושטעלען פארן פ. ק. א. פערשי־דענע פראדוקטען, אלע בעשטעטיגען, אז מען פלעגט זיי זעהר שווער אויסצאהלען פאר די פראדוקטען.

דער איינציגער, עכטער
קאניאק
וועלכער איז
כשר לפסח
איז דער אויסגעצייכענטער
ארץ-ישראל'דיגער
„כרמל"-קאניאק

אויספלוג פון שול-קינדער

דער אויספלוג קאמיטעט פאר די קינדער פון די פאלקס-שולען אונטער דער אנפיהרונג פון שול-אינספעקטאר סקאווראנסקי האט בעשלאסען, כדי צוהילף צו קימען פינאנציעל די שול-קינדער, איינ־צואָרדנען דעם 23. ד. ח. א פארשטעלונג אין טעאטער „פאפולארני".

עס וועט געשטעלט ווערען: „דער ווארשע־ווער גאסען יונג" א הומארעסקע אין 1 אקט; „דער פארזשניק פון 1. בריגאדע" א קאנצערט פון ארקעסטער און כאר אויסגעפיהרט פון שילער.

די גאנצע הכנסה געהט לטובת די שולע.

די פארשטעלונג „אלי באבא" איז אפגע־קויפט אין טעאטער פאפוליארני, און די הכנסה פון דער פארשטעלונג געהט אויף אן'אויספלוג פון די קינדער קיין פוזען אויף דער אלגעמיינער לאנדס-אויסשטעלונג.

8-טוגנג ה"ה פריזיערס!
בעפאר איהר ווילט איינקויפען אייערע קאסמעטישע און שטאהל = ארטיקלען,
בעזוכט פריהער מיין
פערפומעריע
וועלכע איז שטענדיג פערזעהען מיט א רייכען אויסוואהל פון פערשידענע קעלנישע
אין בלומען = וואסערן ווי אויך שטאהל = זאכען אלעס מיט
20% ביליגער ווי איבעראל!
Perfumerja J. DRUKIER, 11 Zawadzka 11
Telefon 75-92.

רעגיסטראציע פון „פרעמדע"

(—) היינט דארפען זיך מעלדען די פרעמ־דע אויף קילינסקי גאס 152, ביי וועלכע די פא־מיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט דעם אות I.

מארגען אויף — J.

ביים רעגיסטרירען דארף מען האבען ביי זיך די פערזענליכע דאקומענטען, א צייגניש פון אי־דענטישקייט און צוויי פאטאגראפיעס.

1. מאי-פייערונג

(2) ווי מיר דערוויסען זיך האט די צענטרא־לע אדמיניסטראטיווע מאכט ענטגילטיג בעשלא־סען צו ערלויבען דעם 1. מאי פערשידענע אר־בייטער - דעמאנסטראציעס, א חוץ די, וועלכע וועלען טראגען אנ'אנטי-מלוכה'שען כאראקטער.

לאקאטארען-צוזאמענפאהר אין לאדז

(2) ווי מען אינפארמירט אונז וועט אין לאדז דעם 19. און 20. מאי פארקומען אנ'אלפוילישער צוזאמענפאהר פון לאקאטארען. אויף דעם צוזא־מענפאהר זאל בעהאנדעלט ווערען די פראגע וועגען קאנסאלידאציע פון אלע לאקאטארען פעראיי־ניגונגען אין איין שטארקען פעראיין. אויף דעם צוזאמענפאהר וועט אויך קומען דער וויצע-פרעזי־דענט פון וויען. ד"ר שלייפער, וועלכער וועט האלטען א רעפעראט וועגען בוי-בעוועגונג אין וויען.

וויכטיג פאר הויזבעזיצער

(2) דער וואיעוואדע האט מיטגעטיילט דעם הויז-בעזיצער-פעראיין, אז עס ווערען אנולירט די פראטאקאלען, וועלכע זענען צוזאמענגעשטעלט גע־ווארען פאר אנטי-סאניטארען צושטאנד, נישט ברענ־גען אין ארדנונג די וואסערלייטונג א, ד. גל. פון 24. פעברואר ביז'ן 15. מערץ. די פראטאקאלען, וועלכע זענען צוזאמענגעשטעלט געווארען נאכ'ן 15. מערץ בלייבען אין קראפט.

לאניוכאס אפעלאציע - פראצעס

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, האט דאס אפע־לאציע-געריכט אין ווארשא בעשטימט לאניוכאס פראצעס אויפ'ן 4. מאי.

לאניוכא זאל צום פראצעס איבערגעפיהרט ווערען קיין ווארשא.

קבורה אין די יום-טוב-טעג

(—) די מתים-אפטיילונג ביי דער יודישער קהלה טיילט מיט, אז קבורה ענינים וועלען דורך דער קהלה ערלעדיגט ווערען אין די יום-טוב-טעג צווישען 12 און 1 מיטאג.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(ב) מ. ליפיעץ (פיעטריקאווער 193), מ. מי־לער (פיעטריקאווער 46), וו. גראשקאווסקי (קאנ־סטאנטינער 15), פערעלמאן (ציגעל גאס 64), ה. ביעוויעראווסקא (אלעקסאנדראווסקא 37), יאנקעלע־וויטש (אלטשטאט 9).

פון געריכט

וועקסלען-פעלשער

(2) ביים היגען פאבריקאנט יצחק מאיר בירענבוים האט א געוויסער וואלף פאמעראנץ געקויפט סחורה פאר 700 זל. און דערויף געגע־בען וועקסלען. שפעטער זענען די וועקסלען פרא־טעסטירט געווארען און עס האט זיך ארויסגע־שטעלט, אז די זשירעס זענען פאלשע.

נעכטען איז וואלף פאמעראנץ געשטאנען פאר'ן קרייז געריכט.

דאס געריכט האט איהם פערמשפט אויף 3 חדשים טורמע.

וועגן שטייער-רעקורסען

(2) די אויסמעסטונג פונ'ם אומזאַץ-שטייער פאַר'ן 1928 י. ווערען שוין אין די שטייער-אַמטען פאַרענדיגט און די סוחרים בעקומען שוין די מאַנונגס-צעטלען. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָבען מיר דערהאַלטען פון דער שטייערן-מאַכט פאָלגענדע אויפקלערונגען. דאָס געזעץ זעהט פאָר, אַז די שטייער-צאָהלער קענען אָפּגעבען רעקורסען צו דער אַפּעלאַציע-קאָמיסיע, אָדער צום אַדמיניסטראַציע-טריבונאַל. די שטייער-צאָהלער דאַרפען אָבער אָפּהיטען דעם טערמין אויף די פאַרשידענע פאָרמאַליטעטען. רעקורסען, דאַרפען אָנגעגעבען ווערען אין פערלויף פון 14 טאָג דורכ'ן ענטשפּרעכענדען שטייער-אַמט און דאַרפען אַדרעסירט ווערען צו דער אַפּעלאַציע-קאָמיסיע ביי דער פינאַנץ-קאַמער. די רעקורסען קענען אָפּגעשיקט ווערען אויך דורך דער פּאָסט. אין אַזאַ פאַל דאַרף מען בעהאַלטען די פּאָסט-קוויטונג. דאָס דערלאַנגען אַ רעקורס בעפרייט נישט פונ'ם פליכט צו צאָהלען דעם שטייער. די וואָס האָבען נישט אָנגעגעבען קיין „זעזנאַניעס" וועגען אומזאַץ קענען קיין רעקורסען נישט אָנגעבען.

אויב דער שטייער-צאָהלער איז מיט דער דעציזיע פון דער אַפּעלאַציע-קאָמיסיע נישט צופרידען, קען ער אָנגעבען אַ'נ'אָנקלאַגע צום העכסטען אַדמיניסטראַטיווען טריבונאַל 2 חדשים נאָכ'ן בעשלוס פון דער אַפּעלאַציע-קאָמיסיע. אַזאַ אָנקלאַגע מוז זיין אונטערגעשריבען דורך אַ'נ'אַדוואָקאַט, ווייל קיין פּריוואַט-פּערזאָנען קענען פאַר'ן אַדמיניסטראַטיווען טריבונאַל נישט אויפטרעטען.

דירה-געלד פאַרן צווייטען קוואַרטאַל

(2) די הויך פון דירה-געלד פאַר'ן צווייטען קוואַרטאַל פונ'ם ל. י. לויט'ן געזעץ פון לאָקאַטאָרען-שוץ בעטרעפט פאַר די לאָקאַטאָרען פון איינשטוביגע און פון אַ שטוב מיט אַ קוך וואוינונגען פונ'ם 1. אַפּריל אָן 67 פּראָצענט פון גרונד-דירה-געלד; אויסנאַהמען וועלען בעטרעפען פון די וואוינונגען, וועלכע האָבען וואַסער אין שטוב, אָדער אין קאָרידאָר — 6 פּראָצענט. אויב די הייזער פערמאָגען ביאַלאַנישע פילטערס, צאָהלען די לאָקאַטאָרען 5 פּראָצענט אויסנאַהמען; פאַר דירות, וואָס האָבען נישט קיין וואַסער, נישט אין שטוב נישט אין קאָרידאָר און די הייזער זענען בעוואוינט נישט מעהר ווי מיט 20 לאָקאַטאָרען, צאָהלט מען 4 פּראָצענט אויסנאַהמען, אין הייזער, וואו עס וואוינען מעהר ווי 20 לאָקאַטאָרען צאָהלען די לאָקאַטאָרען 3 פּראָצענט אויסנאַהמען.

אַ רובל דירה-געלד פון אַ איין-שטוביגער דירה ענטשפּרעכט אַ 1,78 זל. די וועלכע צאָהלען 6 פּראָצענט אויסנאַהמען דאַרפען צוצאָהלען 15 גראָשען צו יעדען רובל די, וועלכע צאָהלען 5 פּראָצענט, דאַרפען צוצאָהלען 13 גראָשען צו יעדען רובל, די, וועלכע צאָהלען 4 פּראָצענט — 11 גראָשען און די וואָס צאָהלען 3 פּראָצענט 7 און אַ האַלבען גראָשען צו יעדען רובל.

השתדלות פון ראַטמ. יחיאל יצחק בערמאַן

ערלויבט פסח'דיג עסען פאַר אַרעסטירטע און פאַר יודישע קראַנקע אין מיליטערישע שפּיטאָלען — שטיצע פאַר אַרבייטסלאָזע נישט אויסצאָהלען אין די יום-טוב-טעג

ראַטמאַן יחיאל יצחק בערמאַן האָט, אַזוי ווי יעדעס יאָהר אויך איצט בעקומען די ערלויבניש פון דער פּראָקוראַטור, אַז אין די טורמעס אויף קאָפּערניק-גאַס, גראַנסקאַ גאַס און טאַרנאָוואַ-גאַס, ווי אויך אין דער מיליטערישער טורמע — זאָל מען פאַר די יודישע אַרעסטאַנטען דורך די גאַנצע 8 טעג פּסח אַריינגעבען פּסחדיג עסען, און אָפּהאַלטען דאָרט סדרים און דורך די גאַנצע 8 טעג דאַווענען.

די תפילות וועלען פאָרקומען אין די סדר-נעכט פון 4—7 אין אָוונט, און די יום-טוב-טעג פון 9 ביז 1 פאַרמיטאָג און 4—7 אין אָוונט אין די חול-המועד-טעג פון 9—11 פאַרמיטאָג און פון 4 ביז 6 נאָכמיטאָג.

ווייטער האָט ראַטמאַן בערמאַן אויסגעפּועלט, אַז אין די מיליטערישע שפּיטאָלען און אין די שטעטישע שפּיטאָלען זאָל מען 4 מאָל אין טאָג אַריינגעבען די יודישע קראַנקע פּסחדיג עסען.

דער אַרבייטסלאָזער פאָנד האָט אויך מסכים געווען, אַז די קאָנטראָל פון די יודישע אַרבייטסלאָזע, דאָס אַרויסגעבען פאַר זיי טאַלאָנען און דאָס אויסצאָהלען די אונטערשטיצונגען זאָל פון 25, 26 און 27. אַפּריל איבערגערוקט ווערען אויפ'ן 29. אַפּריל און פון 1. און 2. מאַי — אויפ'ן 6. מאַי. דאָסועלבע איז אויך נוגע די אונטערשטיצונגס-אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט.

ראַטמאַן בערמאַן האָט אויך אויסגעפּועלט, אַז אין די יום-טוב טעג זאָל נישט פאָרקומען קיין רעווינפעקציעס און זאָל נישט גענומען ווערען אין די איזאָלאַציע הייזער.

אינטערווענץ פון קהלה-פּרעזעס

צו ערלויבען אָפּען האַלטען יודישע יאַטקעס און פּראָדוקטען-געוועלבער 2 שעה אין 3-טען מאַי

(—) דער פּרעזעס פון דער קהלה-פערוואַלטונג מינצבערג, האָט געכטען אינטערווענירט אין דער וואָיעוואָדזטווע וועגען ערלויבע אָפּען צו האַלטען די יודישע יאַטקעס און לעבענס-מיטעל-געוועלבער, פרייטאָג דעם 3. מאַי פון 7 ביז 9 אינדערפריה. דער פּרעזעס האָט זיין פאָדערונג מאָטיווירט דערמיט, וואָס דעם 1. און 2. מאַי פאַלען אויס די לעצטע טעג פּסח, דאַן ווידער דער 4. מאַי שבת. און דעם 5. ווידער זונטאָג די יודישע בעפעלקערונג וועט דעריבער אויסקומען זיך איינצוקויפען אויף 5 טעג.

דער פּרעזעס האָט אויך אינטערווענירט, אַז די שחיטה זאָל ערלויבט ווערען אין דער נאַכט פון 2. אויפ'ן 3. מאַי.

די דעציזיע פון דער וואָיעוואָדזטווע וועט בעקאַנט ווערען אין פערלויף פון היינטיגען טאָג.

יודישער קאַמער-טעאַטער
לייטונג: מ. בראָדערזאָן

„אַרט"
זאַכאָדניאַ 43

היינט, דינסטאָג און מאָרגען, מיטוואָך, ווערט ניט געשפּילט.

דאָנערשטאָג, דעם ערשטען טאָג יום טוב — 2 נאָכמיטאָג-פאָרשטעלונגען:
אָנהויב 3 נאָכמ. (פּרייזען פון 1 ביז 3.30 זל.) און 5 נאָכמ. (פּאָפּולערע פּרייזען)
אין אָוונד ווערט נישט געשפּילט.
פרייטאָג-2 פאָרשטעל.: 4 נאָכמ. (פּרייזען פון 1 ביז 3.10 זל.) און 10 אָוונד
שבת — 3 פאָרשטעלונגען:
אָנהויב 4 נאָכמ. (פון 1 ביז 3.30 זל.), 8 אָוונד (פּאָפּולערע פּרייזען) און 10 אָוונד

דאָס VII-טע גראַנדיעזע פּראָגראַם
א. נ. „מצה-ברייי"

1) פּראָלאָג, 2) מחותנת'טעס, 3) שבת-הגדול און קורץ-פ ייטאָג, 4) כ'וועל אַ דאָזאָר, 5) חכמת-כינע, 6) מצה-בריי, 7) אַ ברכה איבער אַ דונער, 8) דאָס קלוגע הונ'דל, 9) אויפ'ן גאַניק'ל, 10) לבנה-פּאַראַד.

ליטעראַר. לייטער: מ. בראָדערזאָן. מוזיק. לייטער: ד. בייגעלמאַן.
די קאַסע איז אָפען פון 2—5 און פון 7 אָוונד.
הנחה-בילעטען און פריי-קאַרטען (חוץ פּרעסע איין מאָל אין טאָג) נישט גילטיג.

אַרטיסט ל. סאַקאַלאָוו און פרוי נינא אין לאָדז

די טעג איז קיין לאָדז געקומען אויף אַ קורצען בעזוך דער בעקאַנטער יודישער דראַמאַטישער אַרטיסט ל. סאַקאַלאָוו. סאַקאַלאָוו איז דעם לאָדזשער טעאַטער פּובליקום בעקאַנט פון זיינע אויפטריטען אין לאָדז אין 1919 י. אין גרויסען טעאַטער און אין 1921 אין טעאַטער סקאַלאַ, ווען ער האָט אויפגעפיהרט אַ ריי'ה דראַמאַטישע פּיעסען און האָט געהאַט אַ רוישיגע ערפאָלג. צוו. אַנד. האָט ער מיט גרויס ערפאָלג צום ערשטען מאָל אויף יודיש אויפגעפיהרט „נעראַנק" פון אַנדרעיעוו. פון לאָדז איז ה' סאַקאַלאָוו אַוועקגעפאָהרען קיין רינא, וואו

ער האָט אַנגעפיהרט מיט'ן דאָרטיגען יודישען טעאַטער 3 יאָהר; פון דאָרט איז ער אַוועקגעפאָהרען אויף גאַסטראָלען קיין אַרגענטינא, וואו ער האָט געהאַט גרויס ערפאָלג 9 חדשים. פון דאָרט איז ער צוריקגעקומען קיין אייראָפּע, און זיך בעזעצט אין קאָוונא, געגרינדעט דעם קאָוונער קינסטלערישען יודישען טעאַטער. נאָך צוויי יאָהר שפּילען טעאַטער אין ליטע, איז ה' סאַקאַלאָוו ווידער אַוועקגעפאָהרען קיין אַרגענטינא און אויך גאַסטראָלירט אין אורוגוויי און בראַזיל.

איצט האָט סאַקאַלאָוו קאָנטראַקטירט אַ טעאַטער אין פּאַריז אין יודישען צענטער. דאָס וועט זיין דער ערשטער גרויסער יודישער טעאַטער אין פּאַריז. אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם איז ה' סאַקאַלאָוו געקומען איצט קיין פּוילען, וואו ער רעכענט צו אַנגאַזשירען איינינע אַרטיסטען פאַר'ן פּאַריזער טעאַטער. דערווייל וועט ער „אַריינכאַפּען" אַ פּאָר וואָכען שפּילען טעאַטער אין פּוילען. די יום טובים וועט ה' סאַקאַלאָוו מיט זיין פרוי דער אַרטיסטין נינא שפּילען אין ווילנאַ ס'וואָלט כדאי געווען אַז די היגע טרופּע זאָל איהם אַנגאַזשירען אויף עטליכע פאָרשטעלונגען. מיט 8 יאָהר צוריק האָט סאַקאַלאָוו ביי אונז שטאַרק אויסגענומען און די וואָס געדענקען איהם פון דאַמאָלסט, וואָלטען איהם גערן געוואָלט איצט זעהען שפּילען.

וועגען אַרגענטינא דערצעהלט ה' סאַקאַלאָוו, אַז דאָס דאָרטיגע יודישע פּובליקום איז שטאַרק טעאַטראַליש אויף אַזוי פיל, אַז אין בוענאָס-איירעס למשל שפּילען טעגליך 3 יודישע טעאַטערס און אַלע מאַכען נישט קיין שלעכטע געשעפטען. ס'איז גענוג צו האָבען 3 גוטע פּיעסען אויף אויסצוהאַלטען אַ גאַנצען סעזאָן.

אַ קליינע טרופּע קען זיך אויסהאַלטען אין בראַזיל הגם די יודישע בעפעלקערונג איז דאָרט אַ קלענערע. מ'קען שפּילען אין דער שטאָט ריאָ דע זשאַנעיראָ, שאַמפּאַל א. אַנד. קלענערע פּראָווינץ שטעט, אַריבערפאָהרען אין שכנות'דיגען אורוגוויי א. אַז. וו. דאָ דאַרף שוין אָבער דער רעפּערטואַר זיין אַ פערשידענאַרטיגער.

די יודישע פּרעסע אין די לענדער איז אַ גאַנץ בעדייטענדע אין אַרגענטינא ערשיינען עטליכע יודישע וואָכענבלעטער און 3 טעגליכע צייטונגען. אין בראַזיל ערשיינען 2 וואָכענבלעטער אויך אין אורוגוויי ערשיינט אַ וואָכענבלאַט. די וואָכענבלעטער אין בראַזיל ערשיינען שוין אַפילו 2 מאָל אַ וואָך אין נישט ווייט איז די צייט ווען זיי וועלען זיך פערוואַנדלען אין טעגליכע.

„בית לחם" פערטיילט היינט די פּסח-פּראָדוקטען

היינט פערטיילט „בית לחם" פּסח-שטיצע פאַר 400 פּערזאָן. אויף יעדען טאַלאָן ווערט אַרויסגעגעבען מצות, ווין, אייער, צוקער, קאַקאַס-פּוטער, טיי ליכט, ציבעלעס. די פערוואַלטונג אַרבייט ענערגיש און פערענדיגט די בריטע שטיצע פון דער געזעלשאַפט.

אַרבייטס-אוניווערזיטעט

(מ) אונטער'ן פאָרזיץ פון לאַווניק סמאָליק איז אין זאַל פון שטאָט-ראַט פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ וועגען עפענען אין לאָדז אַן אַרבייטס-אוניווערסיטעט.

דער „אַרבייטס אוניווערסיטעט" שטעלט זיך דעם ציל פאַרצובריטען מענשען צו פאַך-אַרבייט, אויסבילדען אַלע, וועלכע נעהמען אַנטייל אין דער אינדוסטריע, אין פיזישער, אָדער אינטעלעקטועלער אַרבייט דער אוניווערסיטעט דאַרף בעקענען מיט די אַרבייטס-מעטאָדען, צוגרייטען די מענשען, וועלכע אַרבייטען אויף געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס, אין פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען און קאָאָפּעראַטיוען, העלפען מענשען איבערגעהען פון איין פאַך צום צווייטען, וואָס עס איז נויטיג ביי דער איצטיגער מעכאַניזאַציע פון דער אַרבייט ווען מענשען ווערען אַרויסגעוואָרפען פון זייערע אַרבייטס-וואַרשטאַטען.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו בילדען אַ קאָמיסיע, וועלכע דאַרף בעאַרבייטען דעם סטאַטוט פון דער געזעלשאַפט פאַר אַנ'אַרבייטס-אוניווערסיטעט אין לאָדז.

אַ דרייסטער רויב-אָנפאַל

(2) אין דאָרף אַנטאָניצוו-סטאַקי, נאָוואָ-סאָלנער גמינע זענען נעכטען אין אָוונד פאַרמאַסקירטע באַנדיטען בעפאַלען די וואוינונג פון רייכען לאַנדווירט טעאָדאָר ראַטקע. אין דער וואוינונג האָבען זיך דאַן געפונען ראַטקע, זיין פרוי, אַ 18 יעהריגע טאָכטער, אַ 17-יעהריגער זוהן און 2 קליינע קינדער. די באַנדיטען האָבען, דראָהענדיג מיט רעוואָלווערן, געבונדען די פאַמיליען-מיטגלידער, זיי איינגעשלאָסען אין אַ קאַמערל און צוגעטרעטען אויסצורויבען די וואוינונג. די באַנדיטען האָבען נאָר געפונען 150 זלאָטעס מזומן. דאַן האָבען זיי זיך אַוועקגעזעצט אַרום טיש אָפּגעגעסען אָוונד-ברויט און אַוועק. וועגען דעם אָנפאַל האָט מען מיטגעטיילט דער פּאָליציי, וועלכע האָט אָנגעהויבען אַנ'אויספאָרשונג, ביז איצט איז מען אָבער נאָך אויף די שפּור פון די באַנדיטען נישט געפאַלען.

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
בעציטלינסט פאַר הויט-, האָר און וועגערישע קראַנקהייטען; בינער-שוואַכע, ליכט אוןראַפּ, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-לאַמפּ, עלעקטראָ-טעראַפּיע
נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונט.

דער בעוואוסטער אַרבייטער-טוער בן-צבי אין לאָדז

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַקציע פאַר'ן אַרבייטענדען ארץ-ישראל קומט קיין לאָדז דער בעוואוסטער אַרבייטער-פיהרער י. בן-צבי פון ארץ-ישראל.

י. בן-צבי איז איינער פון די פּאָפּולערסטע און אינטערעסאַנטסטע פיגורען אין דער יודישער אַרבייטער-בעוועגונג.

צוזאַמען מיט באָראָכאָוו'ן איז ער געווען איינער פון די גרינדער פון פּועלי ציון; זייט 20 יאָהר געפינט ער זיך אין ארץ-ישראל, וואו ער האָט גענומען דעם אַקטיווסטען אַנטייל ביים גרינדען דעם יודישען ישוב בכלל און אָרגאַניזירען דעם יודישען אַרבייטער בפרט.

די אַקאַדעמיע, וואָס ווערט לכבוד איהם איינגעאָרדענט אין שטעטישען טעאַטער דאָנערשטאָג דעם ערשטען טאָג פּסח 3.30 נאָכמיטאָג, האָט אַרויסגערופען אַ פערשטענדליכען אינטערעס.

אָרימע קראַנקע יודישע פרוי

בעט הילף ביי איהר משפחה

אין שפּיטאָל אין וואַרשאָ ליגט אַ קראַנקע פרוי לאה ראָטענבערג, די פרוי נויטיגט זיך אין ספּעציעלער הילף, זי האָט אָבער אין שטעטעל וואַרשאָ נישט קיינעם, זי בעט דעריבער איהר פאַמיליע אין לאָדז, מ'זאָל זיך אויף איהר ווענדונג אָפּרופען. דער אַדרעס פון דער פרוי ראָטענבערג איז: וואַרשאַ אברהם הערש קרול.

אַ בריל מוז געניי צוגעפּאַסט ווערען

ס'איז זעהר ווירכטיג ביים אויסקלייבען זיך אַ בריל אָדער בינאָקל, צו זען דאָס ביי אַ געניטען אָפּטיקער. שלעכט צוגעפּאַסטע גלעזער קענען זיין אַ געפאַהר פאַר דער ראיה. די זייט 35 יאָהר עקזיסטירענדע אָפּטישע פירמע פון יעקב פּאַנטש, פּיעטרקאָווער 65 האָט דעריבער איינגעפיהרט ביי זיך, אַז גלעזער זאָלען גענוי צוגעפּאַסט ווערען דורך אַ ספּעציאַליסט און דערמיט פערהיט זי איהרע קליענטען פון אַ געפאַהר צו פערערגערן זייער ראיה. די פירמע עמפּפעהלט די בעסטע ברילען, בינאָקלען פון די נייעסטע פאַסאָנען, אויך אַלערליי לעזער, טערמאָמעטערס פאַר דאָקטוירים און פערשידענע אַנדערע אָפּטישע אַרטיקלען צו זעהר צוגענגליכע פּרייזען.

די פרעהליכע „באלעבאסטעס" פון די בראדוויי׳ער נאכט-קלובען בעקלאגען זיך אויף זייער מזל

(בריף פון ניו-יארק)

פערהאן אויף בראדוויי און ארום בראדוויי א ספעציעלע פראפעסיע פאר פרויען: צו זיין א באלעבאסטע אין א נאכט-קלוב.

אויך אין די נאכט-קלובען פון אנדער׳ע שטעט ווענען דא פרוי׳ען, וואס פערנעהמען אזעלכע שטעלעס, זייער ארבייט איז אכטונג צו געבען אויף די מענער־געסט, אויפצונעהמען זיי, צו זיצען מיט זיי בײם טיש און טרינקען וויין, פרעהליך צו מאכען דעם גאסט און צו זעהן, ער זאל קומען אין קלוב אריין וואס אפטער. די מענער ווענען צופרידען, וואס זיי האבען מיט וועמען צו פערברענגען ביים טיש, און די באלעבאטים פון די נאכט-קלובען ווענען צופרידען, וואס די „באלעבאסטעשקע" מאכט, אז דער גאסט זאל אויסגעבען וואס מעהר געלד".

עס קען זיך דוכטען, אז די דאזיגע פרויען האבען א גרינגען און א פרעהליכען לעבען. דער אמת, איז אבער, אז זיי ווערען אפט בעליידיגט סיי אין נאכט-קלוב און סיי אויסער דעם נאכט-קלוב. זיי טרעפען זיך דאך אן מיט אלערליי געסט, און נישט יעדער פון די געסט איז דאך א דושענטעלמאן...

ווער זענען זיי די פרויען? פון וועלכען קלאס קומען זיי? געוועהנליך זענען דאס מיידלעך, וועלכע האבען געשטרעבט צו זיין אקטריסעס, נאר עס איז זיי נישט געגאנגען. נישט זיי האבען דערגרייכט א גרויסע קאריערע אויף דער בינע און נישט עס איז זיי געלונגען, צו כאפען א רייכען מאן אויף בראדוויי. דאן זענען זיי אריין אין די נאכט-קלובען.

זי דארף זיין שעהן, זיך קענען צושמייכלען צו מענשען. זי דארף זיך אויך קענען קליידען, זי דארף קענען טאנצען און זי דארף אויך קענען נעהמען א שנעפסעל. אויסערדעם דארף זי אויך קענען פערטראגען א בעליידיגונג.

געוועהנליך דארף זי זיך אויסטויגען צו פערברענגען ביים נאכט-קלוב-טיש מיט מיטעל־יעהריגע מענשען. יונגע, רייכע, קומען אין נאכט-קלוב אריין געוועהנליך מיט זייער׳ע אייגענע געליבטע, מיט זייער׳ע אייגענע בעגלייטערינס, אבער מיטעל־יעהריגע קומען אפט אליין, און די „באלעבאסטיטשקע" דארף דא זיין אויפ׳ן ריכטיגען פלאץ.

די זאך פון דעם איז אבער, וואס זיי קריגען א סך טרונק-געלד.

פערהאן אמאל א מיטעליעהריגער ארער גאר אנ׳עלטערער רייכער „באי", וואס האט ליב אז מיט איהם ביים קלוב-טיש זיצען עטליכע קלוב-מיידלעך. ער פיהלט זיך דאן ווי א קעניג. ער טאנצט און פערברענגט, און דערנאך לאזט ער איבער שעהן טרינק-געלד.

עס טרעפען אויך אזוינע הולטאיעס, וועלכע בעשווינדלען די קלוב-פרויען. נאכ׳ן פרעהליכען אוונט לאזט אזא איינער איבער פאר דער קלוב-פרוי א טשעק פון 100 דאלאר. דאס איז א גאנץ פיינער טיפ, אבער אמאל איז דער טשעק א פאלשער...

איינעגע פון זיי בעקלאגען זיך שטארק אויף זייער מזל. „עס איז גארנישט אזא פערגעניגען שטענדיג צו זיצען מיט שיכורים ביי די טישען. אפט ווערען אונזערע אויגען אויך אויפגעגעסען פון דעם רויך פון די סיגארען, וועלכע רינגלען אונז ארום. מיר מוזען פערברענגען ביים טיש מיט אזעלכע מענער, צו וועלכע מיר האבען דעם גרעסטען עקעל, זיי זענען מיאוס ווי דער טויט און מיר מוזען זיי געבען קאמפלימענטען. אמאל טרעפט, אז זיי בענעהמען זיך גראב צו אונז און מיר מוזען אלץ פערשווייגען".

געוועהנליך דארף די קלוב-פרוי מיטטרינקען מיט יעדען גאסט. זי קען דאך אבער אזוי פיל נישט טרינקען. דאן האט זי שוין אזוינע סימנים וואס זי גיט דעם קעלנער, ער זאל איהר גלעזעל אנפילען מיט וואסער אנשטאט בראנפען. זי מאכט א געוועט מיט דעם גאסט, ווער עס וועט גיכער שיכור ווערען. ער טרינקט בראנפען און זי — וואסער... ער וואונדערט זיך, וואס זי קען אזוי פיל טרינקען. דערנאך בעצאהלט ער נאך פאר איהם און פאר איהר, אזוי ווי זיי וואלטען ביידע געטרונקען דעם זעלבען בראנפען.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארושעווסקא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעעץ.

2 געזעגנונגס-וואכן פון דארא וויסמאן און אנשעל שאר
לכבוד יום-טוב פסח!
מען לאכט, מען טאנצט, מען זינגט, און ס׳איז פרעהליך אין פילהארמאניע.
דארא וויסמאן אין א נייעם גרויסען טריאומף
פרייטאג, ד. 26-טן, שבת ד. 27-טן, זונטאג ד. 28-טן, מאנטאג, ד. 29-טן, 9 אוועגד
דאס גרעסטע, וואס לאדז האט אמאל געזעהען— אנשעל שאר׳ס
קאלאסאלע מוזיקאלישע אויפפיהרונג — שלום סעקאנדעס גרויסע
אמת-יודישע פאלקס-שטיק מיט 28 נומ׳ הערליכע מוזיק
דריי יודישע מיידעל
ליברעטא י. דעש. רעזשי: אנשעל שאר. באלעט-טענץ פון ליבאוויטש.

דאנערשטאג, 4 נאכמיטאג צו פאפולערע פרייזען
דארא וויסמאנס די נאכט-פייגעלע
קינסטלערישער ערפאלג אין

פרייטאג, 4 נאכמיטאג, צו פאפולערע פרייזען, 2 פארשטעלונגען פאר 1 בילעט
1) דארא וויסמאן אין ארעסטאנטקע נ׳ 49 אין 3 אקטען. דער גרויסער קונסטראלע אלס
2) דארא וויסמאן אלס די שיכור׳טע.

שבת, 4 נאכמיטאג צו פאפולערע פרייזען — אויפ׳ן פערלאנג פון לאדזער פובליקום
נאר נאך 1 מאל! פאזיטיוו צום לעצטען מאל! נאר נאך 1 מאל!
דארא וויסמאן אין איהר גרעסטען אמעריק. שלאגער ווייב און געליבטע

ס׳נעמט אנטייל (לויט א. ב.) פרויען: בעזמאן, באריטאווא, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, קארעני, קאמפאניעעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאטקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעעץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.
רעזשי: מ. ארנוואלד. מוזיק. לייטער: ל. זעלמאן. בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".

בכדי דערלאנגען אנ׳אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט ארײנגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

9108 ה. בענענד פון פאלודניאווע:

2 לצהר-יונגלעך, ווערען גערעכענט פאר 1 געזעלען.

זיי באלד איהר בעשעפטיגט 2 ארבייטער, וועט איהר צאהלען אבראטאוע-שטייער.

9109 מ. וויינטרויב פון אלטשטאט 11:

פאר׳ן ערשטען קווארטל (1/1 ביז 1/4) דארפט איהר צאהלען 59 זל. 68 גר. און פאר׳ן לויפענדען קווארטל (1/4 – 1/7) 65 זל. 27 גר. שוין צוזאמען מיט די אויסגאבען.

9110 הערש לייב קאפעל:

9111 שלמה קופפער:

9112 א. ג. פון קאמיענגע נומר 1:

ווענען אייערע עניגים דארפט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 נאכמ. מיטברענגענדיג די ציטונג.

9113 ש. ליכטענשטיין:

די פאר׳מלחמה׳דיגע וועקסלען זענען שוין איצט פערעלטערט און איהר דארפט זיי נישט אויסקויפען.

9114 זילבערשטיין:

הגם די ציגעל שטאמען פון אלטען בנין, קוים איז עס אבער געטראגען און איבערגעשטעלט געווארען גילט עס גערעכענט פאר א נייעם בנין און ממילא אונטערליגען נישט די דירות אין זעלבען בנין דעם דעקרעט וועגען לאקאטארען־שוץ.

9115 פ. ב.

שטייערן וועט איהר שוין סיי ווי מוזען צאהלען פאר׳ן ערשטען האלבען יאהר, איהר האט דעריבער צייט צוריקצושיקען דעם פעטענט אין משך פון חודש יוני גלייכצייטיג מיט דער בעשטעטיגונג וועגען צוריקגעגעבענעם פאטענט, דארפט איהר אויך דערלאנגען ספעציעלע בקשות אין אייער שטייער-אמט און אין דער שטייער-אפטיילונג ביים מאגיסטראט, אז מען זאל אייך אויסשטרייכען פון דער רשימה שטייער-צאהלער.

גאלדענע גליקען

(ראמאן)

21)

פרענסיס איז שטיל אוועק, אבער איך האב דאך גוט געהערט, ווי די טיר פון שלאפצימער האט זיך הינטער איהם פערמאכט.

אויסווארטענדיג ביז ער וועט שוין זיין אונטען, בין איך צוגעטראטען צו דער ארבייט:

הגם איך בין געווען טיף איבערצייגט, אז די דעפעשע איז געווען א מיסטיפיקאציע, א מין שפיצעל פון עמיצען, כדי מיך צו פיהרען פאר דער נאז, האב איך אבער איינגעפונען, אז אנצונעהמען געוויסע זיכערהייטס-מיטלען וועט זיין נישט איבעריג.

איך האב דעריבער געמאכט ווידער א גענויע רעוויזיע אין קאבינעט און שלאפצימער, און נישט בעמערקענדיג דערביי קיין שום פערדעכטיגע פרטים, האב איך אויפמערקזאם נאכקאנטראלירט די פענסטער און די טירען.

דורך די פערשלאסענע פענסטער איז געווען אונמעגליך אריינצוקריגען זיך אין די צימערען; עס איז אויך געווען אונמעגליך אריינצוקומען אהער דורך די טירען, אויב מ׳זאל נישט האבען דערביי קיין ספעציעלע נאכשליסלען.

איך האב אוועקגעלעגט אויפ׳ן נאכט-טישעל נעבענס צוויי רעוואלווערען און מיין אייגענעם רעוואלווער האב איך בעהאלטען אונטערן קישען.

דערנאך האב איך זיך אויסגעטון, און אריינגעלעגט אין בעט.

שלאפען שלאף איך דאך זעהר לייכט, און איך הער בעת מעשה דעם קלענסטען שארך לע׳ם מיר.

אויב, אלזא, עמיצער זאל פרובען עפענען די טיר, וועל איך עס, בלי ספק, תיכף דערהערען און זיך אויפוועקען.

איבער מיין בעט איז געווען אנ׳עלעקטרישער שאלטער, אבער אויף ווי-עס-מאכט-זיך האב איך צוגעגרייט א שאכטעל צינדהעלצלעך, און פערשטעקט עס אונטערן קישען.

ארומקוקענדיג זיך אין צימער צום לעצטען מאל, און פעסטשטעלענדיג, אז אלץ איז אין ארדנונג, האב איך אויסגעלאשען דאס ליכט, און זיך אויסגעדרייט אויף דער רעכטער זייט מיט דעם שוואכען חשד, אז די דעפעשע איז געווען אנאויפריכטיגע ווארענונג פון אנ׳אומבעקאנטען גוטען פריינד.

עס וואלט דאך באמת געווען א נארישקייט, ווען אזעלכע זיכערהייטס-מיטלען ווערען דורכגעפיהרט סתם אזוי — צוליב גאר נישט...

געוועהנליך ווער איך באלד אנטשלאפען, ווי איך לייג זיך נאר אוועק. אויך די דאזיגע נאכט איז אין דער הינזיכט נישט געווען קיין אויסנאהם.

אלענפאלס געדענק איך גארנישט, וואס עס איז געווען פון דעם מאמענט אן, ווען איך האב צום לעצטען מאל אנגעטאפט דעם רעוואלווער אונטערן קישען, ביז דעם מאמענט, ווען איך האב זיך פלוצים אינמיטען נאכט אויפגעכאפט פון א לייכטען, קוים הערבארען פארען זיך ביי דער טיר.

דער שלאף איז פון מיר תיכף אוועק.

ארום מיר איז געווען פולשטענדיג פינסטער, אבער מיין האנד האט זיך אינסטינקטיוו אויסגעשטרעקט צום עלעקטרישען שאלטער.

איך בין געבליבען ליגען אומבעוועגליך עטליכע סעקונדען.

דאס הארץ האט מיר שטארק געקלאפט, נאר קיין שרעק האב איך נישט געפיהלט.

דער מוח מיינער און די נערווען זענען געווען אנגעשטרענגט, גרייט צו א באלדיגער שנעלער אקציע.

די טיר האט זיך שטיל געעפענט און גלייך זיך צוגעמאכט.

עמיצער איז אויף די שפיץ-פינגער אריין אין צימער...

איך האב פונקט אזוי שטיל ארויסגעצויגען דעם רעוואלווער פון הינטערן קישען, און אנגענומען אויף דעם בעט אזא פאזיציע, ביי וועלכער איך זאל מיט איין האנד אנצינדען די עלעקטריע, און מיט דער צווייטער צילען אינ׳ם באנדיט.

נישט מאכענדיג קיין לאנגע שהיות האב איך א דריי געטון דאס עלעקטרישע קנעפעל.

איך האב געהאט בדעה צו צעטומלען דעם מערדער מיט׳ן פלוצלינגען ליכט, און מכבד זיין איהם מיט׳ן הענטעל פון רעוואלווער, איידער ער וועט זיך אויף מיר א ווארף טון.

צום אומגליק איז מיר מיין פלאן נישט געראטען.

אין דער פינסטער האט זיך דערהערט א טרוקענער טרישטש פונ׳ם קנעפעל, אבער די עלעקטרי האט זיך נישט אנגעצונדען: אין צימער איז געווען פינסטער ווי געווען.

איך האב, פערשטעהט זיך, נישט פריינגעלאזט זיך אין טראכטען, וואס עס איז געשעהן.

די לאגע איז געווען צו געפעהרליך...

איך האב נישט געמאכט קיין לאנגע מחוקות, און שטיל, אהן גערויש, זיך ארונטערגעקייקעלט פון בעט אויף דער ערד — אויף דער צווייטער זייט פון דער טיר.

ס׳איז געווען פונקט צו דער צייט געמאכט!

ווי נאר איך האב דערשפירט הינטער זיך די פאדלאגע, האב איך דערהערט א קלאפ פון דעם איבערגעקעהרטען טיש, און תיכף נאך דעם האט זיך א מורא׳דיגער קלאפ אראפגעלאזט אויף די קישענס.

פון דעם דאזיגען קלאפ האט אזש דאס בעט געפלאצט.

ווען איך וואלט אזוי געבליבען ליגען אין בעט, וואלט פון מיר געבליבען בלויז א נאס ארט.

איך האב מיט דער לינקער האנד אנגעטאפט די וואנד, זיך שטיל אויפגעהויבען און איינגעקלעמט אין דער רעכטער האנד דעם רעוואלווער.

אין צימער איז געווען א געדיכטע חשכות, און איך האב נישט געזעהן פאר מיינע אויגען נישט דאס בעט, וואס איז געשטאנען אויף איין שריט פון מיר און נישט דעם אנפאלער.

איך האב בלויז געהערט עמיצענס אפגעריסענעם, טיפען אטעמען...

אנשפארענדיג זיך אין דער וואנד, האב איך זיך אנגעשטרענגט צוגעהערט, וואס אין צימער טוט זיך.

אטעמענדיג זיינס, ד. ה. אראפלאזענדיג דעם מורא׳דיגען קלאפ, איז דער אנפאלער געבליבען שטעהן פערגליווערט אויף זיין ארט.

ער האט זיך משמעות איבערגעלייגט, וואס ער האט צו טון ווייטער.

מיין מוח האט פיבערהאפט געארבייט:

אויב איך זאל רופען נאך הילף, וועל איך זיך דערמיט אליין אונטערשרייבען א טויט-אורטייל.

דער מערדער איז אודאי בעוואפענט מיט א רעוואלווער, און וועט געוויס אויסשיסען אין דער ריכטונג, פון וועלכער ער וועט דערהערען מיין קול...

אגב האב איך דאך בכלל אין דעם ענין נישט געוואלט אריינמישען קיין זייטיגע מענשען.

(פארטזעצונג קומט)

לאנדעס אויסשטעלונג אין פּױזען

די אַלגעמיינע לאַנדעס-אויסשטעלונג וועט אין אונזער געזעלשאַפטליכען לעבען זיין אַ וויכטיגע געשעהעניש. צום ערשטען מאָל וועט מען קענען זעהען דעם גאַנצען קאמפּלעקס פון דער מלוכה-פּראָדוקציע און מ'וועט קענען אָפּשאַצען די דערגרייכונגען אויף אַלע געביטען פון אַרבייט (אינדוסטריע, לאַנדווירטשאַפט, האַנדווערק, קונסט) אינ'ם לעבען פון יעדער מלוכה בילדעט אַן אַלגעמיינע אויסשטעלונג אַ וויכטיגען עטאַפּ פון דער ענטוויקלונג און מירקט צו פערשטאַרקען דעם אַרבייטס-טעמפּ הויבען די עקאָנאָמישע ענטוויקלונג פון לאַנד, און יעדע ציוויליזירטע לאַנד אָרדענט איין ביי זיך יעדע פּאָר צעהנדליג יאָהר אַזאַ מין זאָרט רעמאָנסטראַציע פון זייערע אינערליכע און אינטערנאַציאָנאַלע מעגליכקייטען און כוחות.

די הייע־יאָהריגע אַלגעמיינע אויסשטעלונג אין פּױזען דאַרף מאַכען אַ סך הכל פון פּױלענס דערגרייכונגען אין די ערשטע צעה יאָהר פון איהר אומאָפּהענגיגקייט פאַר אונז אין לאַנד וועט די אויסשטעלונג דאַרפען איבערצייגען אַז די אינלענדישע פּראָדוקציע פון אַ גאַנצער רייה אַרטיקלען זענען נישט נאָר נישט ערגער, נאָר אָפט בעסער פון די אויסלענדישע.

אויך פאַר די אויסלענדישע בעזוכער וועט די אויסשטעלונג האָבען דעם ווערט, וואָס זי וועט אָפּשאַפען פיל „לעגענדעס" וועגען פּױלען, איהר קולטור, און ענטוויקלונגס-מעגליכקייטען או זוועט אין רעזולטאַט גוט ווירקען צום פערשטאַרקען דעם עקספּאָרט.

די אויסשטעלונג ווערט איינגעאָרדענט זעהר פּראַקטפול און בעקוועם. דער רוים איז פּאַראויסגעזעהען אויף 600 טויזענט קוו. מעטער, ס'זענען אויפגעשטעלט געוואָרען 111 געביידעס, איינגעאָרדענט געוואָרען אַ „פערוויילונגס-שטעטעל" וואו ס'העלען זיין אַרענעס, טריבונעס, טעאַטער בינעס מיט 11 טויזענד זיץ פּלעצער.

מ'רעכענט אַז דער טעגליכער בעזוך פון די געסט זאָל דערגרייכען צייטענווייז ביז 50 טויזענט פּערזאָן. מ'האָט דעריבער אויסגעבויט האָטעלען, אַנגעגרייט פּריוואַט-וואוינונגען אויף 12.000 פּערזאָן און מאַסען-וואוינונגען פאַר 22.000 פּערזאָן.

דאָס בעזוכען די אויסשטעלונג איז זעהר אינטערעסאַנט פאַר יחידים און גרופּען: (סוחרים, לאַנדווירטע, אַרבייטער, אינדוסטריעלער אַלע ווערען דאָרט פאַר זיך געפינען וויכטיגעס צו דערקענען. דער ...סער ערפאָלג פון יעדער אויסשטעלונג איז ש... אָפּהענגיג פון דער צאָהל בעזוכער, ס'איז דעריבער אינ'ם אינטערעס פון אַלע בירגער די אויסשטעלונג צו פּאָפּולאַריזירען און אויך אַליין זי צו בעזוכען.

א פרעהליכען פסח

קאָנט איהר האָבען, ווען איהר קויפט דעם סאַטיריש-הומאָריסטישען וויצען-בלאַט

„אונזער מלכה"

פּרייז 15 גראָשען

צו בעקומען ביי אַלע צייטונגס-פערקויפער.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאַר אויערען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקהייט.
קאָנסטאַנטינער 9, טעל. 27-81.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן פון לעטשוניצע, נבזרושער 17 פון 10—11 און פון 2—3

ספּאָרט

שווער-אַטלעטישע קאמפעז אין „בר-כוכבא".

דעם קומענדיגען זונטאָג קומען פאָר אין אייגענעם לאָקאַל פון „בר-כוכבא", די פּעראייניגס מייסטערשאַפטס-קאַמפּען פון דער שווער-אַטלעטישע קאַמפּען.

אין די קאַמפּען וועלען אַנטייל נעמען די בעסטע פּױלישע שווער-אַטלעטיקער, ווי וויינגאַרטען, וויניקאַמיען א. א., וועלכע האָבען שוין נישט איין זעצטאָן געוואונען. וויינגאַרטען און וויניקאַמיען זענען אין יאָהר 1927 געוועזען פּױלישע מייסטער'ס פון זייער וואָג אין שווער-אַטלעטיק.

יום-טוב-פאָרשטעלונגען אין „ארדט"

היינט און מארגען ווערט נישט געשפּילט

היינט, דינסטאָג, צוליב בדיקת-חמץ און מאָרגען, צו דער ערשטער סדר-נאַכט, ווערט אין „ארדט" נישט געשפּילט.

אין די יום-טוב-טעג וועט געשפּילט ווערען דאָס אויסגעצייכענטע פּראָגראַם „מצה-בריי", וואָס האָט אין משך פון די עטליכע טעג געשלאָגען אַנ'אמת'ן רעקאָרד.

שוין לאַנג זענען אין „ארדט" נישט געשפּילט געוואָרען אַזעלכע אויסגעצייכענטע נומערן. דאָס טאָג-געשפּרעך פון לאָדזער יודישען טעאַטער-עולם איז איצט — דאָס נייע „ארדט"-פּראָגראַם.

ווען מ'זאָל נאָך נעהמען אין אַכט, אַז דאָס איצטיגע „ארדט"-פּראָגראַם איז שוין דאָס לעצטע אין דעם סעזאָן—טאָ ווער וועט דאָס פערבייזאַזען די געלעגענהייט צו געהן יום-טוב אין „ארדט" זעהן „מצה-בריי"?

פון קינא און „ספּלענדיד"

אין קינאָ טעאַטער „ספּלענדיד" ווערט איצט געשפּילט מיט גרויס ערפאָלג די הערליכע קאָמעדיע א. נ. „די אומשולדיגע". אין דאָזיגען פילם קרעאירט די בעוואוסטע שעהנע שוישפּילערין לאַרא-לאַ-פּלאַנטע.

דער דאָזיגער פילם פערמאָגט אַ גאַנצע רייה אַמוזירענדע מאָמענטען, וואָס ווילען שטאַרק דעם

פון פּאָפּולאַרנע

היינט דאָס לעצטע מאָל דער פעטער פון גוואַרעלופּע", מאָרגען צום לעצטען מאָל „אַלי באַבאַ".

•

דאָנערשטאָג אַ זעהר אינטערעסאַנטע פּרעמיערע, די דראַמע פון זענגען פּאַרוּ, „בערעק יאָסעלעוויטש" רעזשי און אינסצעניזאַציע פון י. פילאַרסקי

בעריכטיגונג

אין דער נאָטיץ וועגען דער לאורעאטקע פון דער לאָדזער ליטעראַרישער פּרעמיע, אין נעכטיגען נומער פון אונזער צייטונג, איז אריינגעפאַלען אַ קאָרעקטור-פעהלער: עס דאַרף זיין נישט גאַלקאָווסקא, נאָר זאָפיאַ נאַלקאָווסקאַ.

מעלדונג

אַלע לוין-וועבער, וואָס זענען רעגיסטרירט אין פעראיין פּושעשינער 7 זאָלען זיך מעלדען מאָנטאָג דעם 21. אַפּריל. מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

5916

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען.
פּעטריקאָווער 10, טעל. 31-86
יעדען טאָג פון 8—9½ פריה און פון 4—4½

גליק!! לאָסען

צו דער 1-ער קלאַס
פון דער 19-טער מלוכה-לאָטעריע
זענען שוין ביי אונז צו בעקומען.

אונגעוועהנליכע געלעגענהייט רייך צו ווערען!

מ'קען געווינען אין גליקליכען פאַל — 750.000 זל. מ'קען געווינען אין גליקליכען פאַל —
אויסערדעם 400,000 זל., 350.000 זל., 150,000 זל., 100.000 זל.
2 צו 80,000 זל., 4 צו 75,000 זל., 2 צו 60,000 זל., 3 צו 50.000 זל.
און אַ סך, אַ סך אַנדערע אויף דער אַלגעמיינער סומע פון 28,272,000 זל.

די שאַנסען צו קומען צו אַ פערמעגען זענען קאָלאָסאַלע!
יעדער צווייטער לאָס געווינט! ריזיקא און קאָסטען זענען מינימאַלע!

1/1 — 40 זל.	3/4 — 30 זל.	1/2 — 20 זל.	1/4 — 10 זל.

מיר האָבען שוין בעגליקט טויזענדער פאַמיליעס. ∴ פאַר די געקויפטע און געוואונענע ביי אונז לאָסען האָבען מיר שוין אויסגעצאָהלט אונזערע שפּילערס מיליאָנען זלאָטעס.
מיר ראָטען נישט צו פערצעגערן מיט'ן קויפען ביי אונז לאָסען צו דער 1-טער קלאַס.
די העכסטע צייט! דאָס גליק אַליין רופט אייך! די העכסטע צייט!

אונזערע אַדרעסען: צענטראַלע פון דער קאָלעקטור

Kantor Wymiany i Loterji

E. LICHTENSTEIN i S-ka

Warszawa, Marszałkowska 146

אבטיילונג אין לאָדז: פּיעטריקאָווער 72

קאָנטאָ P. K. O. פאַר וואַרשאַ 9.374. ∴ קאָנטאָ P. K. O. פאַר לאָדז 64.209.

די פירמע עקזיסטירט פון 1835 יאָהר.

געפל. בעשטעלונגען פון דער פּראָווינץ ערלעדיגען מיר תיכף דורך דער פּאָסט.
מיר שיקען אַרויס אָריגינעלע לאָסען.

אויף דעם אָרט אויסשניידען און אונז געפל. צושיקען

צו דער קאָלעקטור
E. LICHTENSTEIN, Łódź, Piotrkowska 72.

דערמיט בעט איך מיר צו שיקען צו דער 1-טער קלאַס פון 19-טער מלוכה-לאָטעריע

________ לאָסען גאַנצע צו 40.— זל.
________ האַלבע לאָסען צו 20.— זל.
________ פירטעל לאָסען צו 10.— זל.

דעם בעטראַג וועל איך איינצאָהלען נאָכ'ן דערהאַלטען די לאָסען אויף P. K. O. 9.374 מיט'ן צוגעשיקטען טשעק דורך דער קאָלעקטור.

נאָמען און פאַמיליען-נאָמען________________
גענויער אַדרעס:________________

מיט 20% ביליגער, ווי איבעראַל!

פערקויף איך לכבוד יום-טוב אַלע אַרט קאָסמעטיק
זייפען, פּודערן, פּערפומען, קעלנישע און בלומען-וואַסערן
איך עמפּפעהל מיך דער געעהרטער קונדשאַפט

Perfumerja J. DRUKIER, Zawadzka 11

בעמערקונג: פּודער-קאָטי נאָר 3.10
קומט און איהר וועט זיך איבערצייגען.

די ריכטיגע משקה און פּאַסענדע אויף ארבע כוסות אויף גאַנץ פסח
— אין נור —
ווייןן און מעהד
כשר לברכת הגפן „באָרוויך"
צו פערשידענע פּרייזען
פון דער פירמע
מענדל באָרנשטיין
לאָדז,
נאָוואָמיעסקאַ 30
טעלעפאָן 30-58.

KRYNICA
Willa
PARYŻANKA
איז בעוואָרען אויפגעפרישט און געפינט זיך אונטער דער פערוואַלטונג פון די ווילע-בעזיצער. צימערן אָהן בעקעסטיגונג און אויף פערלאַנג מיט בעקעסטיגונג. כשר'ע וואַרשאָווער קיך. בעשטעלונגען צו שיקן צו
B-cia MÜLLER
Krynica, Zdrój.

ענטשולדיגונג.

כ'בעט ענטשולדיגונג ביים אפּפּאַל-הענדלער פאַר מיין נישט טאַקטישע האַנדלונג געגען אַ חבר.

נחמן פּאָס.

דער סאָדעוואַסער-פאַבריקאַנטען-פעראיין פּאָלודניאָוואַ 4

מאַכט בעקאַנט, אַז לויט דעם בעשלוס פון דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג פון 24 אַפּריל זענען פעסטגעשטעלט געוואָרען פאָלג. פּרייזען פון סאָדע-וואַסער:
אַ 60-ער באַלאָן —.5 זל.
אַ 30-ער „ 2.50 זל.
אַ 15-ער „ 1.25 זל.
לימאָניאַדע 1-טער סאָרט 25 גר. מיט צושטעלען און מיט אַ יי ז.
בעמערקונג: מיר בעטען די ג' קונדשאַפט נישט צו מאַכען קיין שוועריגקייטען די עקספּעדיענטען. מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

די לאַנגיעקזיסטירענדע צוקערניע קאַרא, 6. שערפּיען 30 (בענעדיקטאַ)
עמפּפעהלט כשר לחג הפסח
איהרע בעוואוסטע אויסאַרבייטונגען, ווי: מאַקאַראָנען, לעקעך, מאַנדעלן, פּאַמעראַנצען-שיילעכץ און הערבאַטניקעס.
מעסיגע פּרייזען! רעעלע בעהאַנדלונג! מעסיגע פּרייזען!

צום פארשטעהענדען פסח!
אין גרויסען אויסוואהל

אלעס כשר לפסח!
עמפעהלט די פירמא:

SKŁAD WIN WÓDEK i LIKIERÓW. S. ROSENBLUM, ŁÓDŹ NARUTOWICZA 9.

TELEFON 71-32.
אויפ׳ן פערלאנג ווערען בעשטעלונגען אפגעשיקט א היים.

שייטלען
א גרויסען אויסוואהל פערטיגע
ביליגע שייטלען צו בעקומען
און אויך בעשטעלטע
1 קאמיענגא 1
2-טען טויער פראנט 2. שטאק
בײַ ווייסקאהל.

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל 72-34
יעדען טאג 8–6 ארענד.

Dr. med.
L. PIKIELNY
אוראלאג
ספעציעל ארצט פאר ניריי
בלאזן-און הארן - קראנק
NAWROT 8
tel. 19-90
עמפפאנגט פון 4–7 אוו.
נעמט אויך אן אין דער
לעטשניצע „Zdrowie“
נאוואמיעסקא 3 פון $12^{1}/_{2}$
ביז 2 אייגער נאכמ.

Dr. med.
H. LAJCHTER
צאהן-כירורג
דיזאסלע-, קין-, גימען-
און צונג-קראנקהייטען.
Konstantynowska 9.
telefon 49-66
od $1^{1}/_{2}$—5 po pol. 4604

דאס וואשען האט אויפגעהערט צו זײַן א פערהאסט מאטערניש

שפין דער בליק אליין אויף די שטויסען שמוציגע וועש, וואס מוז זיין אויסגע־וואשען, האט אמאל אבגעשראקען אלע ווירטינס, ווייל עס האט נישט עקזיס־טירט קיין גוט וואש-מיטעל. ס׳איז שטענדיג געווען א סך איבעריגע ארבייט פערבונ־דען מיט לאנג-ויערענדען פלאגעדיג רייבען פון דער וועש, וואס האט אונטערגע־גראבען דאס געזונד. ס׳האט וועה געטון דער קרייץ אונדי רויטע הענד—דאס זענע־געווען די פאלג׳ן פון דער שווערער ארבייט. אלע ווירטינס האבען אבגעאטעמט מיט א פערלייכטערונג זייט ס׳עקזיסטיעט רינסא, ווייל רינסא פיהרט אויס די ארבייט פון מענשליכע האנד אין א פערבעסערטער פארם, דאס איז דאס לעצטע ווארט פון דער זייף-פראדוקציע. קערנדלעך רינסא זענען אונגעוועהנליך אקטיוו—זיי דערפיהרען די וועש צו אידעאלער ווייסקייט נישט ברענגענדיג קיין שאדען די שטאפען.

אײַנווייקען די וועש — און דאס איז אלעס.

צולאזען די ענטהאלטונג פון פעקעל אין דער נויטיגער צאהל געקאכט וואסער און ארײַנגי־סען די פליסיקייט אין א באליע פערפולט ביז אין דער העלפט מיט לוי-וואסער. ווייקען שמו־ציגע וועש אין משך פון א פאר שעה, אמבעסטען איבער נאכט, און דערנאך אויסשווענקען גרינדליך יעדעס שטיקעל בעזונדער אין עטליכצוואסערן און... די זאך איז דורכגעפיהרט!

מ׳קען אויך וועש קאכען אין רינסא
ווער ס׳קאכט וועש נאכ׳ן וואשען, דער קען זיך אהן רינסא נישט בעגעהן. מיט איין ווארט: רינסא קען מען בענוצען אזוי אויף קאלט און אזוי אויף הייס און צום קאכען.

רינסא ווערט פערקויפט נאר אין פעקלען.

PRÓBKA DARMO
Kupon. Do firmy „Sunlajt" Sp. Akc., Skrzynka Poczt. 479, Poczta Główna, Warszawa.—
כ׳בעט מיר צו שיקען א׳אומזינסט פעקעל „רינסא“, וואס איז גענוג אויף א פראבע-וואשען.
נאמען און פאמיליע——————אדרעס——————
(מ׳בעט שרײַבען דעם אדרעס דײַטליך און פוילִיש) N.F.5

R.P.22—3

פאהרען אויף א ראוועד
קען מען זיך לייכט אויסלערנען אויף דעם וועלאדראם, קאנסטאנטינער 16.
אפען פון 9 פריה ביז 11 א זייגער אווענד עס ווערען אויך אויסגעבארגט ערשטקלאסיגע ראווערען (פיר הערן און דאמען) אויף אויספלוגען ס׳ווערען אויך אנגענומען אלערליי רעפעראַ־טורען און ס׳ווערט אויסגעפיהרט רעיעל, סאליד און ביליג. אויפ׳ן ארט איז אויך צו בעקומען פערשידענע טיילען צו ראווערען.
6895

---

25 פראצ. ביליגער!

ווילנער סקלאד	פערטרעטונג פון קאלאמייער
ספרים	טליתים

א.מ. גרובשטיין וושכאדניא 54 פראנט 1. שט.
צו בעקומען ש״ס, טורים, רמב״ם, חומשים, פסוקים, מדרשים, משניות, מחזורים, סידורים.
ספעציעלער אויסוואהל סידורים פאר כלה-מתנות.
טליתים קאלאמייער, טערקישע און פיינע זיידענע, אויך טליתים קטנים, ציצית, זיידענע גארטלען, קאפלען, אויך א גרויסער סארטימענט פון פערשידענע ספרים. — 25% ביליגער ווי איבעראל.
א. מ. גרובשטיין וושכאדניא 54 פראנט 1. שטאק

טליתים-פאבריק
אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב-וואלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאלאמעיער, ווי אויך טליתים קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אוין גארטלען, שפאניעס און ציצית
צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל, בײַ
א.ח. ציטרינאווסקי, קאמיענגא 1,
אין 2. טויער, פארטער. קומט איבערצייגט אייך!
בעמערקונג: ס׳ווערען אויך אנגענומען אלטע טליתים צום וואשען.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ציינעהרצליך-דענטיסטישער קאבינעט
פיעטרקאווא 17 טעל. 16-33.

די רעגנטגען-אינסטיטוט
וויזיט אין דער שטאט.
ערצט.-קאסמעטיש. קאבינעט

העררען-היטען
א גרויסען אויסוואהל אין די נייעסטע פארמען און פארבען צו מעסיגע פרייזען
עמפפעהלט
Georg GOEPPERT
פיעטריקאווער 107.

ביטעס
צו אלע אמטען שרײַבט אמבעסטען ערלעדיגט אויך זעזונאניעס וועגען דאכאדאָויע אויפ׳ן 28-טען יאהר שרײַבט אויך רעקורסען וועגען אבראטאָווע אויפ׳ן יאהר 1928 דאס ביטשריפט ביורא
האכבערג,
פאנסקא 1. טעל. 36-77.
8856

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od dnia 15-go do 23-go kwietnia 1929 r.
dla dorosłych:
MATKA NIEZNANEGO ŻOŁNIERZA
(„Z dymem pożarów")
Dla młodzieży:
BIAŁA ŚMIERĆ
(Lot Amundsena do bieguna północnego)

מצה = רייבעכ׳ץ כשר לחג הפסח
איז צו בעקומען נאר אין דער מיהל פולנאצנא 22 בײַ ר׳ ליפמאן נח און ר׳ לייבל ניימאן, וואס איז געכשרט געווארען פון רבינאט דפה לאדז און פערזענליך מו״צ ר׳ משה מנחם סג״ל און ר׳ לייביש און די מצות זענען כשר למהדרין מן המהדרין, ווייל זיי האבען ארײַנגעזעצט א משגיח א ירא שמים, וואס קלויבט ארויס אלע כפילות און אלע חששות אהן שום קלצהר ח״ו.
צו קאנקורענץ-פרייזען! קומט איבערצייגט אייך!

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1
פאר ווענערישע הוים-קראנקה.
קאסמעטיש קאבינעט
וויזיט 3 זל.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 40-59
עמט אן פון 8–10 פריה און פון 5–9 אווענד.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmann.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.